

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

VOL. LIX

Sausis — January 9, 1974

Nr. 2

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NAFTOS SAMAIŠTIS

Idomi mįslė žinovams ir mėgėjams

Visame pasaulyje pasireiškęs tikras ar kol kas dar dirbtinis naftos ir jos produktų trūkumas patiekia labai idomią mįslę ne tik specialistams, bet ir eiliniams pasaulio įvykių raidos stebėtojams. Paskutiniųjų nuėjimas, intuicija gali būti taip pat tikra kaip ir žinovų išvedžiojimai.

Žmonės, kurie mėgsta visuose įvykiuose išžūrėti sąmokslą, susilaukė labai palankios dirvos. Juk naftos krizėje lengvai galima išžūrėti viso blogo šaltinio — Kremlius ranką ar bent pirštus. Arabai, pavyzdžiui teigiama nebūtų drįsę nutraukti naftos tiekimą laisvam pasauliui, jei Viduržemio jūroje nebūtų stiprios sovietų eskadros, beveik lygios JAV 6-jam laivynui. Sovietams ten plaukiojant, arabams nereikėjo bijoti kokios nors karinės intervencijos. Iš kitos pusės arabams už tą 'apsaugą' nieko nereikia mokėti, net jei sovietai ir paprašytų, arabai jiems nieko neduotų. Iš visos sovietų laikysenos atrodo, kad jie energijos krizės taip greitai nesitikių ir nėra jai pasiruošę.

Kiti mano, kad naftos trūkumas buvo išprovokuotas vadinamų 'septynių seserų' — didžiųjų tarptautinių naftos bendrovių. Jos yra: Exxon, Royal Dutch Schell, Texaco, Standard Oil of California, Mobil Oil, Gulf Oil ir British Petroleum (BP). Kaip matome, tik Shell ir BP nėra visai amerikiečių kapitalo kontroliuojamos. Tai reiškia, kad kiekvienas arabų naftos kėlimas neša padidintą pelną tom bendrovėm ir jų akcininkams. Tos didžiosios bendrovės disponuoja vienu penktadaliu viso pasaulio laivyno ir kitą penktadalį turi išsinuomavusios. Kadangi jos tarptautinės, nė viena valstybė neturi visiškos kontrolės ir naudoja savo apskaičiavimams tik tuos duomenis, kuriuos b-vės teikiąs duoti.

Iki šios dienos niekas tikrai nežino kaip pasireiškė arabų pradėtas naftos boikotas. Pagal naftos bendrovių duomenis, laivų, transportuojančių naftą, skaičius sumažėjo, tačiau londoniškas ECONOMIST per savo korespondentų tinklą pabandęs tai patikrinti, priėjo išvados, kad praktiškai naftos šį rudenį buvo gabenama 30% daugiau negu 1972 m. pabaigoje.

Pagal Hamburgo DER SPIEGEL, Vokietijos autovežimiu savininkai, kalbom apie krizę prasidėjus, stauga pradėjo pirkti 20% daugiau benzino negu normaliai, kas reiškia jie kaž kur jį sandėliuoja. O Skysto kuro namų apšildymui šį rudenį V. Vokietijoje buvo išpirkta 30% daugiau kaip pernai — visi namai yra apšildinti kuru iki kovo mėn.

Visa tai reiškia, kad kažkas uždirbo bilionus dolerių nes kainos visą laiką kilo ir kyla. Kol kas patys arabai dar nedaug pasipelnė, nes su milžinišku pelnu buvo perduoti tie iš tekliai, kurie jau buvo Europoje, Amerikoje ar pakeliui, nors arabų paskelbtas boikotas buvo pa-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

grindinė kainų pakilimo priežastis.

Faktinai nėra ko stebėtis, kad arabai ir visi kiti naftos gamintojai prašo daugiau už savo turtą, kuris greitai senka. Kainų kilime didžiausią rolę suvaidino du valdovai Irano (Persijos) šachas Mohammed Reza Pahlavi ir Saudi Arabijos karalius Faisal. Abu yra JAV politiniai sąjungininkai ir reikalingi Washingtono globos sovietų pavojaus aki-vaizdoje. Abu žino, kad jų naftos ištekliai yra riboti ir nori juos galimai daugiau išnaudoti, sustiprinant savo krašto ūkinę gerovę.

Siekdamas aukštesnių kainų šachas nenori jas susieti su politinėmis sąlygomis. Jis parduoda kiekvienam kas tik nori mokėti jo prašomą kainą. Karalius Feisalas, priešingai, naftos tiekimą surišo su politinėmis sąlygomis. Jis reikalauja spaudimo į Izraelį, kad tas pasitrauktų iš užkariautų teritorijų. Jo tas noras neprieštarauja Valstybės Departamento nuostatymui, kuris tačiau negali savo nusistatymo pra-

vesti dėl vidaus politinių priežasčių. Už tat tam tikra prasme Feisalas net padeda Valstybės Departamentui.

Čia pat reikia pastebėti, kad nors naftos kainų kilimas duoda jos tiekėjams naudos, tačiau slepia ir nemažai pavojų. Visų pirma naftos kainų pakilimas pakels visas kainas ir pagal ligšiolinę praktiką iš to uždirbs daugiau ne tie, kurie patiekia žaliavą, bet tie, kurie ją apdirba. Už tat gali atsitikti, kad arabai ilginiui turės daugiau mokėti už Vakarų gaminius negu uždirbs iš dabartinio kainų pakilimo. Be to, kraštutiniu atveju, jei arabų naftos tiekimo sustabdymas ar sumažinimas tikrai sukurstų kapitalistinio pasaulio ekonomiją, arabų turimi pinigai ir kapitalo investicijos užsienioose nueis niekais.

Kaip matome naftos problema yra labai sudėtinga ir gali iškelti daug komplikacijų. Jų niekas negalėjo numatyti 1859 m. rugpiučio 29 dieną prasidėjus naftos epochai, kurios galą dabar pergyvename, bet apie tai sekančiame numeryje.

Nauja Aleksandro Solženicino knyga

RYMAS DAIGŪNAS

Naujos rašytojo Aleksandro Solženicino knygos pasirodymą prilygina prie tarpvalstybinių karo veiksmų sensacijos. Atrodo drąsios ir sovietinei imperijai nedraugiškos valstybės karo laivynas praplaukė išilgai SSSR pakrančių, apipylė jas raketų kruša. Tolių distancijų raketos savo sprogimų švystėsiais nutvieskė Kremlius sienas ir požemius.

Ir požemius — nes Solženicino knygos atkasa sovietinio teroro požemius. Nepaisydamos brutalaus sovietinio 'Copyright' įstatymo, kuris stengiasi visiškai užgniaužti sovietuose gyvenančių rašytojų santykius su laisvu pasauliu, Solženicinas išleido Paryžiuje naują savo knygą. Tai 'Gulag Archipelagas: 1918-56'. Žodis 'gulag' reiškia naikimo stovyklų visumą. Gražusis graikiškas ir sutarptautintas žodis 'archipelagas', kuris reiškia salyną, čia turi perkeltinę prasmę. Salos yra naikinimo stovyklos. Sala yra nuo visumos izoliuota teritorija. Salą imanoma ištirti tiksliai priplaukus prie jos kranto, iškėlus koją į salos aplinką. Tad nauja Solženicino knyga yra ekskursija į sovietinius naikinimo lagerius. Ekskursija praplėsta vaizdo pilnybės sumetimais — stovyklos apžvelgiamos nuo jų susiformavimo dienos iki 1956 metų. 1918 metai atnešė nelaimingai rusų tautai netiktai sovietinės santvarkos farsą, netiktai civilinį karą, badą ir epidemijas, bet vis laiko bėgyje tobulėjančią naikinimo lagerių sistemą. 1956 me-

tais sovietuose buvo pagarsinta 'bendroji politinių kalinių amnestija'. Gal būt vėliau Solženicinas, ar kas kitas pavaizduos ir tos 'amnestijos' farsą bei apgaule? Tuo tarpu Solženicinas užbaigia savo dėstymą 1956 metais.

Ši Solženicino knyga nėra beletristika, bet kruopščiai surinkta faktų, išpažinčių, parodymų suma. Užsienis nori apsupti knygos turinį sensacijų antraštėmis, bet iš tikrųjų tokių šurpių realiųjų knygų rinkoje yra išties bibliotekos. Pirmoji emigracinė, milijoninė rusų banga, patvinusi į laisvąjį pasaulį po bolševikinės revoliucijos, atnešė šurpulingų parodymų, pasakojimų apie kalinimą ir žudynes. Tada pasaulis stebėjo tas realiacijas labai santūriai. Galvota: tai civilinio karo padariniai, tai emigrantų apmaudo pasakojimai. Kaip prisimename — ir laisvoje Lietuvoje, pagautoje savo laisvojo gyvenimo kūryba nesidomėta rusų emigrantų aimanomis. Kaip ir visas pasaulis, Pabaltijys gyveno savo kasdienybės buitimi. Tik-tai dabar mes jautriai sekame tokius liudijimus, nes ir mūsų skausmo bagaže turime daug panašios medžiagos. Juk Nepriklausomos Lietuvos knygynėje medžiagoje ir periodikoje neatrasti dėstymo apie Kaukazo tautų pavergimą, kas buvo tikras Pabaltijo pavergimo prototipas. Taip laisvė daro žmogų nejautrų kito kančioms.

Ir dabar, Solženicino knygos sudaro sensaciją ne žmonių kančios vaizdavimu, bet (Nukelta į 5 psl.)

ALTS-gos East Chicagos skyriaus susirinkimo grupė dalyvių.

ALT S-gos East Chicagos skyriaus darbingas susirinkimas

ALTS-gos East Chicagos skyriaus metinis narių susirinkimas įvyko 1973 m. gruodžio 15 d., parapijos patalpose.

Susirinkimą atidarė skyriaus pirmininkas Vytautas Aukštuolis. Pasidžiaugė gausiu dalyvių skaičiumi ir šios dienos prezidiumą pakvietė pirmininkauti Kazimierą Pocių, o sekretoriauti Oną Juodvalkiene.

Šio susirinkimo tikslas buvo priimti metines apyskaitas ir išrinkti naują valdybą.

Skyriaus pirm. V. Aukštuolis pranešė, kad valdyba, kiek sąlygos ir laikas leido, krutėjo ir stengėsi savo pareigas atlikti. Skyrius pasiuntė du atstovus į Sąjungos seimą, įvykusį 1973 m. gegužės 25-26 d.d., Detroit. Seime dalyvavo skyr. pirm. V. Aukštuolis ir išdininkas A. Juodvalkis. Taip pat seime dalyvavo ir trečias skyr. narys — Sąjungos valdybos I vicepirm. K. Pocius, bet jis atstovavo S-gos valdybą. Seimo atstovų išlaidos buvo tik už nakvynę viešbutyje, o už kelionę nereikėjo mokėti, nes K. Pocius nuvežė savo mašiną ir lėšomis. Skyrius iš seimo parsivežė du svarbius pareigūnus: Vilties d-jos pirm. K. Pocių ir sekretorių A. Juodvalkį (susirinkimo dalyviai paplojo).

Skyriaus finansams papil-

dyti buvo surengta tradicinė gegužinė Union Pier, Mich. Gegužinė buvo labai sėkminga ir davė nenumatytai gražaus pelno. Padėka priklauso ne tik atsilankiu-

siams svečiams, bet taip pat ir visiems skyriaus nariams, ypač moterims, kurios ne tik pagamino, bet ir suaukojo visus maisto produktus.

Rudenio skyriaus valdy-

ALTS-gos East Chicagos skyriaus energingoji valdyba: iš k. ižd. A. Juodvalkis, pirm. V. Aukštuolis, sekr. J. Rimkūnas ir vicepirm. R. Nemickas (trūksta I vicepirm. K. Sidabro).

Skyriaus revizijos komisija: iš k. J. Bagdanskis, E. Pocienė, J. Neverauskas.

Susirinkimo prezidiumas: sekret. O. Juodvalkienė, pirm. K. Pocius.

Po susirinkimo VILTIES d-jos pirm. K. Pocius ir sekret. A. Juodvalkis tariasi su skyriaus pirm. V. Aukštuoliu VILTIES d-jos ir DIRVOS reikalais.

ba suruošė pirmojo lietuviško laikraščio AUSRAS 90 metų gimtadienio minėjimą. Skyriaus pirmininkas pasidžiaugė, kad skyriaus nariai gausiai dalyvavo šioje kultūrinėje popietėje ir išklaušė išsamios dr. J. Tautvilos paskaitos.

Finansų apyskaitą padarė išdininkas A. Juodvalkis. Iš pranešimo paaiškėjo, kad skyrius surinktų pinigų nelaukė užgniaužęs savo kasoje, bet rėmė kultūrinius ir visuomeninius reikalus. Skyrius iš kuklių savo išteklių tik 1973 metų bėgyje parėmė šias organizacijas: ALTS-gos seimą ir valdybą \$170.00, VILTIES d-ja (naujomis mašinoms įsigyti) \$100.00, Pedagoginį lituanistikos Institutą Chicagoje \$100.00, Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje \$92.00, ALTBą, sportininkus, Margutį ir vietos kunigų jubiliejų — \$100.00. Taigi, viso iš šio mažo skyriaus visuomenei atiduota \$562.00. Dali šios sumos suaukojo patys nariai, o didžiąją dalį skyrius atidavė iš savo kasos. Be to, skyriaus nariai tiesiogiai pa-

(Nukelta į 4 psl.)

Korp! Neo-Lithuania neteko garbės filisterio gen. Povilo Plechavičiaus

Praeitais metais gruodžio 19 d. ligoninėje, sunkios sklerozės nukankintas, mirė gen. Povilas Plechavičius. Jis pageidavo, pagal senovės lietuvių paprotį būti sudegintas. Jo kūnas gruodžio 22 d. buvo krematoriume sudegintas su viltimi būti palaidotam Nepriklausomoje Lietuvoje.

Gen. P. Plechavičius gimė 1890 m. vasario 1 d. Bukončių vnk., Židikų valsč. Mažeikių apskr. Gimnaziją baigė 1908 metais Maskvoje ir ten tęsė mokslą Komercijos institute. 1914 m. baigė kavalерijos karo mokyklą Grienburge, Rusijoje. 1924 m. Kaune baigė Aukštesniųjų karininkų kursų 4-ją laidą ir 1926 m. Generalinio Štabo Akademiją (Valecna Skola) Pragoje, Čekoslovakijoje. Tarnaudamas Caro armijoje karininku Rusijos kavalерijos pulke dalyvavo I-jo Pasaulinio Karo mūšiuose prieš turkus, austro-vengrus ir vokiečius ir 3 kartus buvo sužeistas. Lietuvoje dalyvavo kautynėse prieš bolševikus ir lenkus.

1918 m. grįžęs iš Rusijos rado Žemaitijoje besikuriančius revoliucinius bolševikų komitetus. Jis tuoj pradėjo organizuoti lietuvių - patriotų partizanų būrius kovai prieš bolševikus. Pasiskolindamas iš savo tėvo ir kaimynų

vokiškų markių, jis greitai suorganizavo, apginklavo ir aprenė 2 kuopas savanorių kareivių. Stipriai palaikomas vietinių gyventojų, jis užėmė Sėdą, Skudą, Mažeikius ir išvadavo visą Žemaitiją nuo bolševikų gaujų ir teroro. Kai jis faktiškai valdė Žemaitiją, Lietuvos Vyriausybė Kaune, 1919 m. vasario 18 d. paskyrė jį Mažeikių karo komendantu. Iš jo tarnybos lapo matyti, kad vėliau jis buvo perkeltas į 5-tą pėstininkų pulką ir paskirtas 7-tos kuopos vadu. Įvedus Lietuvos kariuomenės laipsnius, Plechavičiui buvo pripažintas kapitono laipsnis ir jis buvo paskirtas 3-čio bataliono vado pareigoms. 1921 m. gegužės 13 d. jis buvo paskirtas 1-jo raitelių (gusarų) pulko vadu. Tų pat metų birželio 20 d. pakeltas į majoro laipsnį. 1926 m. gruodžio 31 d. paskirtas kavalерijos inspektoriumi. 1927 m. sausio 3 d. jis jau Generalinio Štabo Valdžybos viršininkas. Tų pat metų vasario 27 d. pakeltas į pulkininko laipsnį ir paskirtas Vyriausio Štabo viršininku. 1929 m. vasario 10 d. pakeltas į generolo - leitenanto laipsnį.

Nesutardamas su ministru pirmininku prof. A. Voldemaru kariuomenės tvarkymo reikaluose, gen. Plechavičius 1929 m. vasario 13

pasitraukė į atsargą. Gen. Povilas Plechavičius buvo pakviestas įvykdyti ir vadovauti karininkų suorganizuotam 1926 m. gruodžio 16 d. valdžios perversmui.

Gen. P. Plechavičius buvo apdovanotas: Vyties kryžiaus 1-os rūšies 3 laipsnio ordenu, DIK Gedimino 2 laipsnio ordenu, Italijos karaliaus 'Corona d'Italia' ordenu, Lietuvos savanorių - kūrėjų medaliu, Lietuvos Nepriklausomybės 10 metų sukaktuvinių medaliu ir Latvijos Aissadzības Biedribas bronzos medaliu.

Išėjęs į atsargą gen. Plechavičius tvarkė savo vanden malūną ir tėviškės ūkį. Bolševikams pirmą kartą okupavus Lietuvą, jis pasitraukė į Vokietiją. Antrojo Pasaulinio karo pradžioje grįžęs vėl tvarkė savo malūną ir ūkį. 1944 metais vokiečių okupacijos laikais suorganizavo ir vadovavo vietinei rinktinei iš 12,000 karių. Vokiečiams panorėjus tą rinktinę panaudoti Rytų fronte Plechavičius pasipriešino. 8 mėnesius kalėjo koncentracijos stovykloje ir kalėjime Vokietijoje. Paleistas išbuvo policijos priežiūroje iki karo pabaigos. Į Ameriką atvyko 1949 metais. Gyveno Chicagoje, Pradžioje dirbo fabrike, o vėliau buvo pardavėju. Po 15 metų darbo išėjo į pensiją.

Gruodžio 21 d. atsisveikimą su a.a. P. Plechavičium Evans koplyčioje su ruošė Liet. Karių Veteranų Ramovė ir LST Korp. Neo-Lithuania. Prie karsto būdė jo vėliavomis ramovėnai, neolitanai filisteriai ir savanoriai kūrėjai. Kalbėjo Lietuvių Karių Veteranų centro valdybos pirmininkas gen. prof. St. Dirmantas, Korp! Neo-Lithuania filisteris ir L.T. Akademinio sambūrio pirm. Kazys Kasakaitis ir draugu bei giminių vardu Jonas Našliūnas.

Sekančią dieną 9 val. ryto buvo išlydėtas į šv. Kryžiaus bažnyčią. Gedulingas mišias atlaikė ir pamokslą pasakė kun. Adolfas Stašys. Giedoją solistė Dana Stanikaitytė prie vargonų Juozas Giedraitis.

Iš bažnyčios karstas išvežtas į krematoriumą, iš kur urna su jo pelenais padėta Lietuvių tautinėse kapinėse. Trispalvė vėliava dengusi velionies karstą ir Korp! Neo-Lithuania spalvos bei vyties kryžiaus insignijos įteiktos velionies sūnui Povilui Plechavičiui.

Adv. Jonas Našliūnas atsisveikina šeimos ir draugų vardu.

Korp! Neo-Lithuania filisteris ir Lietuvių Tautinio Akademinio Sambūrio pirmininkas K. Kasakaitis atsisveikindamas prie a.a. gen. Povilo Plechavičiaus karsto tarė:

'Šiandien man tenka liūdina pareiga Liet. studentų tautininkų korp! Neo-Lithuania ir Lietuvių Tautinio Akademinio Sambūrio Chicagoje vardu atsisveikinti su didžiu patriotu ir garbingu Lietuvos kariuomenės kariu, generolu Povilu Plechavičium.

Korp. Neo-Lithuania įvertindama jo nuopelnus ginant Lietuvą nuo bermontininkų lenkų bei bolševikų ir už jo garbingą laikyseną vokiečių okupacijos laikų, suteikė gen. Povilui Plechavičiui garbės filisterio vardą. Velionis visą gyvenimą buvo tautinės minties.

Jam mirus Lietuvai nustojo didelio patrioto ir tauraus kario, o Korp. Neo-Lithuania brangaus kolegos.

Korp! Neo-Lithuania vardu mirusiojo šeimai ir artimiesiems reiškiau giliausią užuojautą, o Tau, brangus kolega Povilai, tariau paskutinį sudie.

Korp. Neo-Lithuania filisteris adv. Jonas Našliūnas giminių ir draugų vardu prie a.a. gen. Povilo Plechavičiaus karsto gruodžio 21 d. Evans koplyčioje tarė:

'Man tenka liūdina pareiga šeimos ir artimųjų draugų vardu atsisveikinti su labai artimu draugu gen. Povilu Plechavičium. Kai artimas žmogus miršta, tai mus gyvuosius labai sukrečia, mes pajuntame, kad išėjęs iš mūsų tarpo žmogus išsinešė ir dalį mūsų pačių gyvenimo, kad mes palikome varganesni, kad mūsų gyvenimas pasiliko tuštesnis, pasidarė spraga, kai jo mūsų tarpe nebėra.

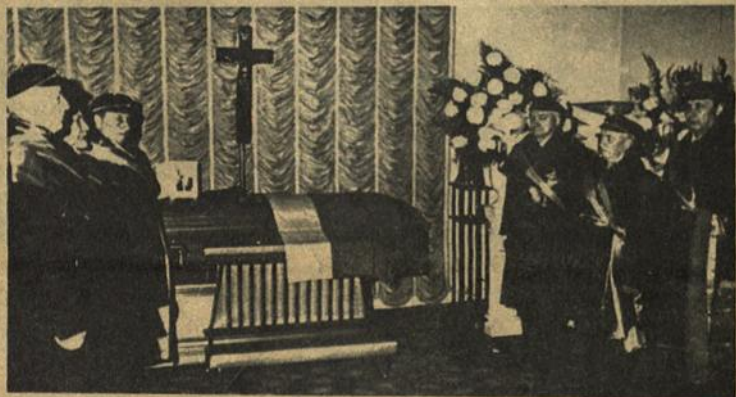
Ryški ir spalvinga asmenybė buvo Nepriklausomoje Lietuvoje gen. P. Plechavičius. 1918-1919 metais Žemaitijoje, dar būdamas jaunas karininkas, 28 metų

jį iš Ciutelių vienkienio atgabeno į Kauną pas mane, kur jis ir apsigyveno, jis užklausk mane: 'Kaip Tu manai - pulkininkas sako, kad reikia atkurti Lietuvos kariuomenę'. Tai aš jam ir tai pareiškiau: -- per I-ji Pasaulinį karą Juozas Pilsudskis kūrė lenkų kariuomenės brigadą, bet buvo vokiečių generolo von Ludendorfo pasodintas į Magdeburgo tvirtovės kalėjimą ir ten išsėdėjo pusantų metų iki karo pabaigos, bet Lenkijoje tapo I-ju maršalu. Su vokiečiais nelengva. Jeigu pasisektų apginti Lietuvos rubežius ir Lietuvą po karo tapūtų vėl nepriklausoma valstybė, gal kaip ir Suomijos maršalas Mannerheimas galėtų tapti Lietuvos pirmuoju maršalu. Jeigu nepasisektų su vokiečiais, gali atsidurti ir kalėjime, gali ir galvos netekti'. Generolas Plechavičius man šypsodamasis atsakė: 'Jeigu Lietuvai pasisektų gera padaryti, tai būtų gerai, o jeigu vokiečiai man ir galva nutrauktų, tai irgi būtų gerai, iš manęs padarytų didvyrį. Vieną kartą mirti vistiek reiks. O jeigu nieko nedaryti, tai iš nieko niekas ir nepasidaro'.

Ir pradėjo lankytis pas gen. Plechavičių Lietuvos valstybės vyrai: ir krikščionių demokratų buvęs ministras pirmininkas prof. Antanas Tumėnas, ir socialdemokratų vadas prof. St. Kaminskas ir socialistų - liaudininkų sąjungos pirmininkas Zigmąs Toliušis, generolai, pulkininkai, pagrindinio partizanai, studentai. Visų nuomonė buvo viena, kad tik generolas Plechavičius pasiimtų tą sunkią pareigą suorganizuoti Lietuvos kariuomenės rinktinę.

Gen. Plechavičius tai atli-

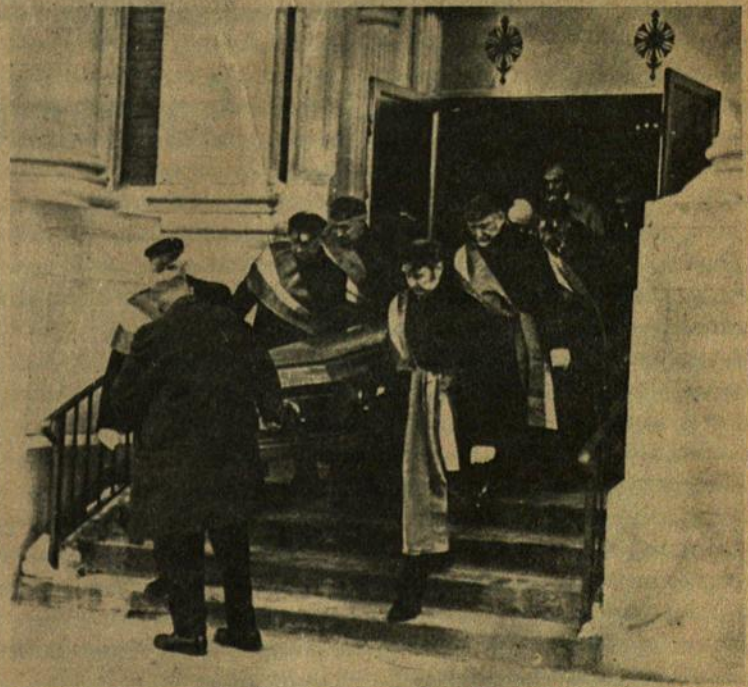
(Nukelta į 6 psl.)

Korp! Neo-Lithuania garbės sargyba prie a.a. gen. Povilo Plechavičiaus karsto. Iš kairės: Juozas Jurevičius, Mečys Šimkus, Antanas Kalvaitis, Jonas Našliūnas, Kazys Kasakaitis ir Stasys Virpša.

Velionies gen. Povilo Plechavičiaus giminės prie karsto.

Korp! Neo-Lithuania filisteriai išneša velionies gen. Povilo Plechavičiaus karstą iš šv. Kryžiaus bažnyčios.

V. A. Račkausko nuotraukos

Švarnas Sugintaitis

Iš Vytauto Alanto istorinio romano "Šventaragis" II-jo tomo, kuris baigiamas rinkti.

(6)

Knezius Vosilius sėdėjo didelėje, minkštoje krasėje, pasidėjęs raudoną aksominį pagalvėlį po kojom. Šalia jo tokioje pat kėdėje sėdėjo Anastazija. Vosiliaus ilgi, juodi plaukai painiojosi su barzda ir iš to plaukų gniužulo kyšėjo smulkus, plona, smailia nosimi veidelis. Jis spoksojo į kalinį iš padilbų, lyg pamišusiomis, tūžmu pasrūvusiomis akimis ir, per šalį žiūrint, atrodė, kad, be tų paklaikusių mažų akių, jo veide daugiau nieko ir nebėra.

— Tu būsi knežiaus Suginto jauniausioji išpera? — tuos žodžius jis pagalios tarsį spiaute išspiovė pro plonas, sučiauptas lūpas.

— Aš būsiu kunigo Suginto jauniausias sūnus, — atsakė šventaragis šaltai. — O jei tu kaibi apie išperas, tai apsidairyk aplink, gal čia jų ir rasi...

Vosilius užuomina suprato ir sukando lūpas. Šventaragio išdidi laikysena jį varė iš galvos ir nebesivaldydamas jis lote išlėjo:

— Ar tu būsi tas prakeiktas vaikėzas, kurs paleido į mane strėlę, kai mes puolėme tavo tėvo pilį?

— Aš irgi noriu tave paklausti: ar tu užpuolei mano tėvo pilį, ar neužpuolei? Ar tavo vyrai kapojo kardais mano brolius, ar nekapojo? Ar jie šaudė į mus

strėlėmis, ar nešaudė? Ar tu, paleidęs strėlę į priešą, gali jai pasakyti, kur ji turi įstrigti? Priešas nėra prie medžio pritaisytas taikiny. Aš šaudžiau į priešą, bet aš negalėjau strėlei pasakyti, į kurį priešą ji turi įstrigti. Gal tu norėjai, kad mes tave gėlytėm apibarstytume?

Bet Vosilius visiškai neklausė, ką jam sako šventaragis ir, dar jam nebaigus kalbėti, vėl ryktelėjo pakeltu balsu:

— Prisipažink geruoju, o kad ne, budelis tau praziodys nasrus!

Tuomet šventaragio veidą užliejo rūstybė, ir jis atsakė:

— Gerai įsidėk į galvą tu, Lietuvos vasale ir mano valdovo dulkę, ką aš tau pasakysiu. Tu niekiskai nusikaltai, užpuoldamas mane ir mano draugus iš pasalų be jokios priežasties, ir tu turėsi atsakyti prieš mano valdovą ir tavo viešpatį ir brangiai sumokėti už savo nusikaltimą. Jei tu tučtuojau nepaleisi manęs ir mano draugų, tavo galva nebebus verta nė supuvusio kiaušinio!

Iš pradžių Vosilius susigūžė, lyg kad iš tikrųjų vengdamas smūgio per galvą, bet paskum vėl išsitiesė ir taip suriko, kad šventaragis nustebo tą sunykėlį galint taip išreikti:

— Išveskit jį, išveskit! Atiduokit jį budeliui! Veskit į kankyklą, aš tuojau pats ateisiu!

Sargybiniai šventaragį išvedė. Vosilius sukrito į kėdę gaudydamas orą. Anastazija žiūrėjo į jį tardama su panieka:

— Tu didžiausias kvailys, kokį tik krivičių žemė kada nešiojo! Kam tu žudai save, mane ir visą savo kunigaikštystę? Ar tu nežinai, kad šventaragis yra artimas Mindaugo draugas? Ar negirdėjai Borisą pasakojant, kad jis išgelbėjo jo gyvybę? Jei tu jį nukankinsi, manai išvengsi Mindaugo teismo ir keršto? Ar ne Lietuvos įgula sėdi Polocke? Gerai tas bernas sako tave esant tik dulkę prieš Lietuvos valdovą. Juk jam pakanka tik pajudinti savo mažylį pirštelį, ir tu būsi sutrėkštas, kaip sliėkas. Ar tas bernas tave pašovė, ar nepašovė, kas tau dabar iš to; savo sveikatos nebeatgausi. Jei tu jį nukankinsi, tik sau, man ir visai savo kunigaikštystei užtrauksi pražūtį!

— Bet koks galas man geresnis už tokį gyvenimą! — suriko jis sielvartiškai. — Ar aš gyvenu? Aš tik leisgyvis išmara! Juo greičiau aš galą gausiu, juo bus geriau tau, — Vosilius žiauriai šyptelėjo, pažvelgdamas į žmoną. — Gal tu manai, aš nenumanau, kodėl tu taip jį užstoji? Tik tu nenusimink: aš jo nežudysiu, o tik padarysiu tokį pat paliegėlį, kaip aš ir grąžinsiu tavo didžiajam valdovui Mindaugui.

— Žinau, tavo pakvaišusioje makaulėje kyla kvailiausių įtarimų, — atsakė ji drąsiai žiūrėdama jam akysna. — Aš žinau tavo svarbesnių paslapčių: kam tu siuntinėjai pasiuntinius į Pskovą ir Didįjį Naugarą? Ar tu nesiundei jų ruošti suokalbį prieš Mindaugą? Man tik pakanka duoti žodį Mindaugo vietininkui Pollocke, ir dar šianakt Lietuvos kareivys bus tavo pilyje.

— Tu, prakeikta ragana, mane šnipinėji! — suspiegė Vosilius.

DIRVA THE LITHUANIAN NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

MAILING ADDRESS

P. O. Box 03206, Cleveland, Ohio 44103

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

ASSOCIATE EDITOR ALEKSAS LAIKŪNAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

REDAGUOJA: VYTAUTAS GEDGAUDAS IR ALEKSAS LAIKŪNAS

Į 1974 METUS IŽENGUS

Palydėdami senuosius metus dažnas apmąstome praeitų metų žymesnius įvykius, prisimename į amžinybę iškeliačiusius mūsų artimuosius bei aktyvius lietuvių visuomenės darbuotojus. Apsvartome atliktų darbų vertę nustatydami, ar visa atlikome, ką turėjome ir galėjome atlikti, nuveikti, o jei kurioje veiklos srityje esame atsilikę, tai klausiamo savęs, kodėl ir tikime tai sričiai daugiau dėmesio skirti ateinančiais metais.

Mūsų išeivijos lietuviškasis gyvenimas praeitais 1973 metais virte virė politiniais, kultūriniais, moksliniais, visuomeniniais ir kitokiais tautiniais darbais. Metų bėgyje įvyko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimas, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos, Pasaulio Lietuvių Gydymo Sąjungos, Amerikos Lietuvių Tarybos, Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto, Bendrojo Amerikos Lietuvių Šalpos Fondo (Balfo), seimai, Mokslo simpoziumas, Helsinkyje įvykusi saugumo konferencija, kurioje neoficialiai dalyvavo ir mūsų veiksmų delegacija, Skautų Sąjungos gausi stovykla ir daug kitų reikšmingų suvažiavimų.

Visi tie suvažiavimai praėjo pakelto tautinės dvasios gausiai dalyvaujant lietuvių visuomenei įvairaus amžiaus, kas teikia mums vilčių ateities darbams. Mūsų spaudoje peržvelgus jų aprašymus gaunasi ispūdis, kad lietuvių išeivija laisvuose kraštuose tautiniu požiūriu tebėra gyva, judri ir nepraradusi savo tautinių siekimų -- Laisvės Lietuvai. Vilčių teikia ir tai, kad rinkimuose į naujas vadovybes ne tik netrūkio norinčių, bet kai kuriuose seimuose buvo net agresyviai lenktyniaujama, kad tik patektų į vadovaujančių pareigas.

Tie didieji vienkartiniai reprezentaciniai suvažiavimai išjudino beveik viso laisvojo pasaulio lietuvių. Tai iškilmingos šventės tikslu parodyti, pasidžiaugti, ką esame gero nuveikę, padiskutuoti, kokių klaidų padarę ir nustatyti ateinančioms metams bei išrinktų vadovybių kadencijų laikotarpiams ateities veiklos gaires, kurių įgyvendinimas priklausys jau naujiesiems 1974 metams, nes vien tikrai nutarimais jokie tautiniai klausimai nėra išspręžiami. O be to, suvažiavimuose priimtos rezoliucijos tikslo nepasieks, jei visi prie jų vykdymo neprišidėsime.

Vienas iš pačių nemalonių praetų metų įvykių buvo mums atidarymas JAV konsulato Leningrade, kuriam priskirtos ir Pabaltijo valstybės, nežiūrint į tai, kad JAV vyriausybė savo politika grindė laisvą tautų apsisprendimu, niekuomet nepripažino prievarta inkor-

poravimų tiek Pabaltijo tiek kitoms tautoms. Šis faktas, deja, rodo jau Pabaltijo pripažinimą Sovietų imperialistams de facto, nors mes tai senai žinojome, bet kiekvienas nelaimės priminimas iššaukia naują skausmą, gražina į šiek tiek primirštą gyvenimo tikrovę.

Neatnėšė džiaugsmo lietuvių išeivijai ir Brazinskių bylos nuolatinis atidėliojimas, nors Vilkas tuo reikalu deda visas pastangas. Ypač skaudu žinant, jog taip ilgai kalinamas jaunas talentingas Algirdas, kurio poezijos knygtė Už Mylimą Baltiją buvo nesenai išleista. Jo kūryboje atsispindi nepaprastai gilus patriotizmas.

Nežinome, kokių staigmenų atneš mums naujieji 1974-ji metai, bet negalime pamiršti, kad ir didžiausiose sunkumuose negalime susvyruoti, tvirtos valios ir ryžto nustoti ar pasirinktos idėjos atsisakyti. Tikrai kritiškais gyvenimo momentais žmonės dvasiniai stiprėja, todėl ir mes pasiryžkime likti ištikimais pasirinktai savo tautai laisvės siekimo idėjai, dar labiau ugdykime kovingumą, veržlumą ir viltį.

Praeitieji metai, kaip minėjome tarptautiniu požiūriu nebuvo laimingi. Laisvės pasaulis iš pasiekto aukšto gyvenimo standarto nukrito žemyn. Tas neigiamai palietė ir mūsų lietuviškąjį gyvenimą. Žymiai pakilo popieriaus kainos, pašto išlaidos ir darbo jėga, todėl gali nukentėti ir mūsų vienintelis tautinis ginklas lietuviškoji knyga ir periodinė spauda. Tačiau ir šiuo atveju daugiausia priklausys nuo mūsų pačių, kiek mes tam savo vieninteliam lietuvių testinumo pagrindui -- spaudai suteiksim reikšmės prenumeruodami laikraštį ir pirkdami knygą.

Praeitieji metai pasižymėjo reprezentaciniais įvykiais, seimais, rezoliucijų skelbimais, o šie 1974-ji metai tebūna tuškas kelbtų nutarimų vykdymo metai idant jie neliktų gulėti bylose iki kitų suvažiavimų. Tie mūsų organizacijų nutarimai yra ne tik visiems priimtini, bet ir privalomi, jei tikrai nuoširdžiai siekiame to, ką tuose nutarimuose įrašome. Beveik visų suvažiavimų priimtose rezoliucijose skatinama remti lietuvišką spaudą. Šių metų pradžioje kiekvienas pasiryžkime surasti tik po vieną naują prenumeratą ir nupirkti bent po vieną naują lietuvišką knygą. Jei šitą menką pasižadėjimą įvykdysime, tai daug prisidėsime prie spaudos lygio kėlimo ir lietuvių testinumo, o švęsdami 1975-sius metus džiaugsimės savo pastangomis ir įvykdytais seimų nutarimais.

E. Čekienė

Lietuvos Respublikos Prezidento Antano Smetonos 30 metų mirties sukaktį minint (2)

Prof. J. PUZINAS

A. Smetona yra buvęs vienas iš geriausių ano meto publicistų. Į tą darbą jis įtraukė Vilniuje. Prie pirmųjų jo rašto darbų priklausė Užugiriočio slapyvardžiu parašyta knygtė 'Kas ir kiek gali pirkti žemės Lietuvoje' (Tilžė, 1903, 24 p.). Be to, inž. Petro Vileišio pavestas ir apmokėtas išvertė dvi informacines brošiūras: 'Miškų, laukų, sodų, daržų eibės ir baudmės už jas' (Tilžė, 1902, 32 p.) ir 'Kam, kada ir kaip reikia atbūti karūmėnė (vaiskas)' (Tilžė, 1904, 389 p.) Tai daugiausia ūkininkams skirtos knygtės. 1905 m. Vilniuje pradėjus eiti Lietuvių demokratų partijos 'Lietuvos Ūkininkui', A. Smetona pakviestas to savaitraščio vyriausiojo redaktoriumi. Čia jam teko rašyti ir įvairiais žemės ūkio klausimais. Suskilus demokratų partijai ir radikaliuosius (Jonas Vileišis, Felicija Bortkevičienė, Petras Ruseckas) ir į vad. evolucionistus (Antanas Smetona, Juozas Tūbelis, Jonas Biliūnas), A. Smetona su keliais savo krypties artimesniais bendradarbiais pasitraukė iš 'Lietuvos Ūkininko' ir 1906 m. redaktoriaus pareigas perdavė dr. J. Bagdonui. 1907 m. trumpai dirbo dienraštyje 'Vilniaus Žinios', bet išsibaigus P. Vileišio piniginiams ištekliais, balandžio 7 d. dienraštis sustojo. Sustojus 'Vilniaus Žinioms', atsirado didelė spraga lietuvių kultūriname gyvenime. Tada sutarta leisti naują

laikraštį 'Viltį' visuomenės sudėtomis lėšomis. Branduolį tam laikraščiui leisti sudarė šie asmenys: dr. Jonas Basanavičius, kun. Aleksandras Dambrasukas - Jakštas, Povilas Matulionis, kun. Vladas Mironas, kun. Konstantinas Olšauskas, Antanas Smetona, dr. Jonas Stonkus, dr. Rokas Šliūpas, kun. Juozas Tumas ir kun. Valentinas Urbonavičius.

Netrukus sudaryta 'Vilčiai' leisti bendrovė, pavadinta 'Smetona, Tumas ir Kompanija'. Ir 1907 m. spalio 16 d. Vilniuje išėjo pirmas 'Vilties' numeris, redaguojamas A. Smetonos ir kun. J. Tumo. A. Smetona daugiausia rašė įžanginius straipsnius įvairiausiais lietuviams rūpimais klausimais. Daugumas tų straipsnių 1930 metais išspausdinta keturiuose jo raštų tomuose: 'Vienybės gairėmis', 'Šviesos takais', 'Atgimstant', ir 'Lietuvių santykiai su lenkais'. 'Viltyje' labiausiai atsiskleidė A. Smetonos asmenybė ir susikristalizavo jo pažiūros įvairiais lietuvių gyvenimo klausimais. Viena iš pagrindinių Smetonos publicistikos vedamųjų minčių 'Viltje' buvo tautinė vienybė. Mūsų visuomenei skirstantis srovėmis, natūraliu būdu ėmė išsiskirti ir nuomonės atskirais klausimais. Tautinės vienybės reikalas, ypač kovoje su rusų spauda ir siekiant laisvės, kaskart darėsi vis labiau aktualus. Todėl Smetonai rūpėjo jungti visus lietuvius į bendrą tautinės kultūros darbą. Ano meto konsolidacinius lietuvių siekimus šiaip nusakė 'Vilties Kvieslyje': 'Mūsų reikalų eina daugyn... Jų nebėgi jokia partija viena aprėpti, o dirbame išsiskirstę. Gyvenimas betgi nemėgsta tokio išsiskirstymo: jis daug kur verčia mus drauge gyventi ir drauge dirbti. Partijos tarpas daugeliui pasirodė per siauras ir per ankštas, dėl to rados didelė, plačių būrių darbuotis savo šalies naudai...

Mūsų viršiausias tikslas yra telkti tautinės pajėgos ir naikinti jos taip, kad darbe neprieštarautų vienos kitoms, kad iš vieno ar šalymais eidamos, netrukdytų vienos kitų' (A. Smetona, Vienybės gairėmis, 1930 p. 1 - 2). A. Smetona siekė tos vienybės įvairiose lietuviškojo gyvenimo srityse. Kaip žinia, tuo metu Lietuvoje ėmė reikštis srovė, vadinama 'pirmieiviais', kurie skelbė gana griežtą kovą religijai ir Bažnyčiai. A. Smetona stėjo prieš tas skelbiamas idėjas, laikydamas jas visuomenės sielos žalojimu. Tuo klausimu jis rašo: 'Jei religija ir bažnyčia praieityje buvo visuomenės siela, jei ir dabar tebėra didžiausias veiksnys, kur susisiečia su visuomenės ir politikos sritimi, su kuriuo skaitosi visos kultūringosios šalys ir neatmeta jos rolės, -- tai kodėl gi dabar taip smarkiai kovojama su tuo veiksmu... Visuomenės daugumas gyvena religija; ją praradęs, kitas nebežinotų kam ir gyvenas' (Vienybės gairėmis, 1930, p. 53). A. Smetona pasisako ir prieš religijos pašalinimą iš mokyklos. Bet tuo pačiu A. Smetona kėlė ir reikalavimų lietuvių kunigams, kurie gyvendami artimiausiam ryšyje su kaimu, turi rūpintis, 'kad jų parapijose nebūtų žmonių, nemokančių nei skaityti nei rašyti'. (Šviesos takais, p. 127). 'Kunigai, vadinas, turi ne tik religijos ir dorovės mokyti, bet ir kelti kultūrą miniose' (t.p. p. 140). 'Kunigo kultūros darbas turi būti dirbamas ne bažnyčioje, bet šalia jos, sodžiuje' (Lietuvių santykiai su lenkais, p. 277).

Antanas Smetona buvo didelis 'vidurio kelio' puoselėtojas. Jis, matydamas atsiradusią didžiulę spragą tarp vadinamų 'pirmieivių' ir 'klie rikalų', ryžosi derinti abidvi išsiskyrusias šalis, kad tautos kultūros ir atgimimo darbas nenukentėtų. Toks kelias, be abejo, reikalingas kompromisų, tačiau, kaip jis sako, 'kompromisų ne tos rūšies, kad vieni turėtų išsižadėti savo idėjų kitų naudai' (Vienybės gairėmis, p. 88). Todėl A. Smetona nuolat kartojo, kad 'labai daugelyje dalykų galima ir reikia eiti 'klerikalams' lietuviams su 'pirmieiviais' lietuviams' (Šviesos takais, p. 30). Tačiau 'Kultūros darbas bedirbant negali būti nei pirmievių nei klierikalų' (Vienybės gairėmis, p. 35). Tai gi A. Smetona puoselėjo mintį, kad tautos reikalai turėtų jungti visus bendram darbui, nežiūrint to, kad kartais ir reiktų savo ar savo srovės reikalus padėti į šalį. Partijų reikalų Smetona gana griežtai pasisakydavo, ypač kai tas kenkdavo vieningam lietuvių darbui. Jis rašo: 'Kiekviena partija ar partijėlė nori kalbėti ir visa daryti visuomenės vardu, pripažįsta tik sau teisę viską spręsti ir viską daryti, kiekviena skelbia savo neklaidingumą ir kitų nusidėjimus. Ir kokia neapykanta svetimųjų nuomonių, kokiais įrankiais su jomis kovojama!... Viskas norima daryti vien saviškai, bet tik būtų partijos antspaudas padėtas... Kiekviena partija geidžia turėti savo mokyklą, net savo ūkio draugijas' (Viltis, 1908 mr. 8). Tačiau iš kitos pusės visuomenės skirstymesi A. Smetona mato ir daug gerų pusių. Štai kaip dailiu žodžiu jis tai

pavaizduoja: 'Kaip tos paversmės, čiuurliais ištryškios iš požemių gelmės, rangodamos skubiai upeliais bėga, tartum ieškomos įgimto gaivalo, ir pagaliau sutampa plačion vandens vagon ir jau sudaro didžią upę, -- taip ir mūsų visuomenės srovės, prasiveržusios pro daugybę įvairiausių kliūčių, kiekviena savo ribomis tekėdama, galiausiai turi susieiti vienon tekmen, jei norime būti tauta, o ne išskidusi minia be vieningos sąmonės. Nenustojama mažieji upeliai savitumo, apstingai pildydami vandeniu savo motiną - upę, nenustos savaimės ir lietuvių srovės, gausingai tiekdamos savo motinai tautai ko ji privalo, kuo ji yra gyva. Ta mūsų bendroji vaga, kurios negali išsilenkti nė viena srovė, jei tik nebijo skyrium palikusi išsekti, yra lietuvių kultūra, plačiausia to žodžio prasme tarient' (Vienybės gairėmis, p. 197). Kitur A. Smetona tęsia: 'Vienodų žmonių vienybė tai būtų miegas, susiaurėjimas, jų

darbe nebūtų gyvybės. Mažumos rolė tiek draugijų tiek visuomenės pažangoje yra labai svarbi. Todėl ne vien nereikia jos vengti, bet reikia ji traukti į bendrą darbą. Šiokia ar kitokia mažuma, visuomet esti joje tiesos. Jei nebūtų opozicijos, tai reiktų ji pramanyti. Ki taip visa apmirtų. Bendras daugumos darbas su mažuma tai tautinės vienybės mokykla, kurioje kits kitą pataiso ir papildo' (Vienybės gairėmis, p. 233).

Kai dabar skaitai tuos A. Smetonos straipsnius, rašytus prieš daugiau kaip šešiasdešimt metų, daugelis juose keltų rūpesčių bei puoselėtų minčių tebėra aktualūs ir mūsų gyvenamam likotarpiui. Žiūrint iš ano meto perspektyvos į I pasaulinio karo laikotarpi, kada mūsų šviesuomenės pagrindinis rūpestis buvo tautos laisvė ir nepriklausomybė, tos visos A. Smetonos skelbtos vienybės idėjos, atrodo, nebuvo bergždžios, nes siekiant Lietuvai nepriklausomybės visos mūsų visuomeninės srovės buvo susiliejusios bendron vagon. Ir pagaliau 1918 metų Vasario 16 d. aktas yra ryškus visų mūsų srovių vienybės liudininkas. (B.d.)

Šis bei tas SKIRPSTAS

Patarlė sako: Nespiauk į vandenį, gal pačiam reikės išgerti. Amerikoje daugelyje pašaipos anekdotų vis ir vis liežuvio gale buvo pajukiami škotai, esą baisūs, tiesiog nežmoniški šykštuoliai. Bet koks šykštumas visuomet priskiriamas škotams, nors, gal būt, jiems tie dalykai nežinomi nei patirti. O iš tiesų jie yra žmonės kaip visi. Glasgove gyvena nemaža lietuvių, kurie nesipeikia škotais. Aišku, tik ilgametė šališka pajukia juos taip suniekino. Bet jau atėjo laikas, kai jie gali iš tų pajukėjų saldžiai pasijuokti. O Amerikos švaistuliams dabar tas prievartos taupumas ypač skaudus, nes -- ne pačių noru, o tik arabams privertus. Štai praėjo Kalėdos pas mus jau kone tamsoje, nė dešimtos dalies to blizgėjimo, o anksčiau niekas nesivaizdavo, kad šventė būtų be gausiai žerėnčių eglėčių viešumoje, namų languose ir angose. Irgi automobilis atrodė kaip antras prigimimas amerikiečiui -- be šventadienių lakstymo gyventi neįmanoma. Ir štai tos švaistymo tradicijos ūmai sprogę kaip tuščias burbulas. O kad patys net didžiavosi išlaidumu ir kitus dėl taupumo pajukė, tai itin sunku tapti taupiu, vien pašalinę jėgom prispiriant. Bent škotai gali juoktis, kai amerikietis verčiamas būti šykštuoliu: gatvėse ir namuose šviesos uoliai mažinti, šilumos atsisakyti, pramogų važinėjimus uždraukti ir vis dar darytis, kur kokią kilovatą sutaupius. Ši gyvenimo pamoka yra gana gilios prasmės.

● Nors ir per prievartą amerikiečiai tapę taupūs, betgi jie gana heoriškai pakelia tą nelaimę -- gana klusniai prigiesino lempas ir nebelaksto tiek automobiliais. Vadinas, tikros bėdos atveju jie greitai susitramdė savo išlepimo ipročius, be maisto ryžosi paaukoti savo malonumus. Nors, apskritai imant, jiems dar nėra taip labai bloga: didžiulė Amerikos šalis tebėra turtų kupina, joks priešas dar negrasina čia išibrauti, nesiveržia grobti žemės arba pavergti žmones. Šiuo atveju pasižiūrėkime į save -- juk mums yra daug, daug kartų blogiau, nes mūsų visa šalis jau svetimo, žiaurus kaimyno užgrobtą, daug saviškių žmonių nukankinti kalėjimuose ir nužudyti arba Sibiro plovuose išblaškyti skursta. Mūsų tautos laisvė jau visiškai užgniauzta, tėvynėje siaučia baisi dvasinė priespauda, o mes patys, maža tautinė dalelė, išsklidę po pasaulį nykštame be tinkamų sąlygų pilnutiniam džiaugsmui. Mūsų būklė daug sunkesnė už amerikiečių, todėl ar ne privalu mums dar kiekiau apsitramdyti savo egoistinius malonumus ir aukotis bendram reikalui? Ar mes, kaip sąmoninga ir kultūringa tautinė bendrija, tai suprantame? Jei amerikietis taip greitai vienu mostu galėjo atsisakyti savo tradicinės šventės -- Kalėdų blizgančio puošnumo ir gausių važinėjimų šventadienių, dar daug kitų dalykų, tai mums, prieš akis turint savo tautos daug baisesnę nelaimę -- argi nėra privalu dar kiekiau prisipausti? Gana sekti švaistymo tradicijom, kurios ūmai subliūksta, kaip kiauras burbulas. O. Verčiau žiūrėti pavyzdžio iš tų, kurie blaiviu protingumu ir taupumu saiku savo tautos buitį aukštyn kelia, kurių nesuvilioja prabangūs išlaidumas ir viendieniai blizgučiai. Tad bent ateinančiais metais nedėkime tiek širdies į balių puošnybes ir brangius gėralus; i drabužių ir baldų prašmatnumą, i brangias rezidencijas, i asmeninių gimtadienių vaišes ir panašias turtuolių tuštybes. Parodykime, kad suprantame skaudų istorinį momentą ir mokame aukotis, kad tautos laisvė ir gerovė aukščiau statome už savo patogumus ir pramogas bei asmeniškas pagyras ar ambicijas. Mūsų sąžinėse teatunda krikščioniška meilė savo artimui, t.y. broliui lietuviui (ypač Sibire ir tėvynėje). Tuo būdu ir savo kultūrai milijoną greičiau sudėtume, o ir daug kitų svarbių darbų būtų atlikti, kurie šiandien telabaukia lėšų. Irgi tuo taupiu apsisvaldytu parodytume sau ir kitiems, kaip giliai ir sąmoningai kultūringi esame. O gal dar svarbiau, kad atsisakydami lempo pomėgių ir grūdindamiesi -- taptume tvirtesni sunkiajai kovai už Lietuvos laisvę.

ČESLOVAS GEDGAUDAS IR LIETUVIŲ KALBA II

Č. GEDGAUDO ATLIETUVINIMUS SUKRITIKAVUS (3)

JŪRATĖ STATKUTĖ-DE ROSALES

Rašydama straipsnių ciklą apie tautinius šokius panaudoti mano surinktą medžiagą apie lietuviškus liaudies šokių pavadinimus, kuriuos vyčiai gaudai 5-tame šimtmeatyje atsigabeno į Ispaniją iš rytų Europos.

Kiekvienas užtiktas šokio pavadinimas jau buvo gerokai dokumentuotas, apie kiekvieną jau buvau surinkusi nemažą pagalbinių davinų. Gricžtai pasiryžau neliesti 'gedgaudiškų' (o faktinai visiems istorikams įprastų) atlietuvinimo metodų, ir nutariau kiekvieną pavadinimą perrašyti paraidžiu, taip, kaip jį buvau užtikusi.

Perrašiusi vieną kitą pavadinimą paraidžiu, apsižiūrėjau, kad niekas, nebent prityręs kalbininkas, jo nesupras. Taigi kito kelio neturėdama, pasiryžau kiekvieną žodį metodingai išsiaiškinti.

Nutariau pradėti nuo kadričio (ketureilio) antrojo lietuviško vardo – parikiuotė. Šitaip ketureilį, išvirtę kitose Europos kalbose į Kadrič, tebėra vadinamas Ispanijoje, Asturijos provincijoje: 'Pericote'. Mat mane buvo suerzines garbingosios TSR Mokslų Akademijos surašytas 'pauzų Kadričis', lietuvių tautinis šokis, kurio varduose lyg ir pabrėžiama to šokio vardo svetimumas mūsų kalbai. Taigi panorau žmonėms pasakyti, kad pirmasis visų pasaulio kadričių vardas yra buvęs 'ketureilis' arba 'parikiuotė'.

Be abejo, tokį aiškinimą turėjau pradėti nuo šokių vadovo vardo. Ispanijoje, net iki XIX šimt., šokių vadovas buvo vadinamas 'pericon' – parikoniu. Tikėtai neseniai šį vardą pakeitė prancūziškas skolinys 'batonnier' (Tokiu pat parikonės (pericon) vardu tebėra vadinami sudėtingesni šokiai P. Amerikoje).

Pradėjau išdėstyti, kad žodis 'pericon' nieko bendro neturi nei su papūgomis, nei su žiurkėmis; priešingai, ispanų kalboje visa eilė šios šaknies žodžių nurodo įvairius 'rikiuojamus' daiktus.

Paskui teko straipsnyje nurodyti, kad priešdėlio 'pa' A garsas, būdamas gretimos 'i' itakoje, pilnai galėjo dar lietuvių kalboje susiaurėti ir pavirsti į E. Mūsų A ir E garsų tapatybes jau yra atžymėję Būga,

Tuo tarpu, kiekvienas, kad ir mažiausias piemenėlis, Lietuvoje, išgirdęs žodį 'parikiuotė', tuoj supras, kad čia rikiuoto daikto būta. Taip pagalvojusi, visą straipsnių ciklą apie šokius pradėjau rašyti iš naujo. Viena me skyrelyje, tarp kitko, pažymėjau žodį 'parikonis' ir pridėjau pastabą: 'parikonis – rikiuotojas, senasis šokių vadovo vardas'. Taškas.

Kalbines pastabas, bei kitus surinktus tos pačios šaknies ar tų pačių priešdėlių bei priesagų vartojimo atvejus tvarkingai atgal sukroviau į kartoteką. Jei kam bus įdomu – pasiklaus.

Taip aš skaudžiai pasimokiau, kad rašant tenka skirti du dalykus. Viena, tai uždavinio sprendimas, pareikalavęs daugybės prirašytų lapų ir tyrimo. Antra yra gauto atsakymo panaudojimas tolimesnėms išvadoms. Mokslui yra reikalingos abi pakopos, ir mes jas – ačiū Dievui – abi turime.

Jei mes būtume tauta, kuri, kaip JAV, galėtų finansuoti tūkstančius universitetų ir spausdinti kiekvienos, kad ir smulkiausia tema parašytos, tezės tekstus, tuomet ir dėl kiekvieno Č. Gedgaudo paminėto žodžio mes galėtume atspausdinti visą studiją. Deja, mes esame smaugiama tauta, mūsų tautinės gyvybės valandos, gal net minutės, yra suskaičytos. Mums kito kelio nėra kaip krauti uždavinio sprendimų eigą į archyvą (geresnei dienai?), ir su dideliais vargais, sunkiai sutelkiant visas jėgas, visgi skelbti galutinas viso darbo išvadas.

Aišku, jei kas panorėtų surinkti lėšų ir išleisti pav. Č. Gedgaudo kalbinių studijų sausą kartoteką arba prof. Varno surinktų (onomastikos mokslui labai svarbių) lietuviškų pavardžių sąrašus – tas atliktų didžiai vertingą darbą. Tik ... kiek tokių piniginių savanorių mūsų tarpe yra atsiradę? ... Skardžius, Zinkevičius. Be to, Zinkevičius yra pilnai aptaręs gretimos 'i' itaką į mūsų garsą A šį susiaurinant. Iš kitos pusės, paėmusi pavyzdžių be galo seną 'pasaulio rikiuotojo' Parikonio-Perkūno vardą, lyginau šį žodį įvairiose senose kalbose ir gretinau jau tuomet vartotus priešdėlio 'pa' ir 'pe' variantus.

Perėjusi į pačią šaknį 'rikiuoti', išvardinau įvairiausių senovės Rikius, bei be galo gausius keturiuose žemynuose, net neindoeuropiečių kalbose išsiplėtusius mūsų veiksmazodžio 'rikiuoti' išsišakojimus. Vien tos temos man prisirinko geri šeši puslapiai, ir tai sutrauktai, sekant 'reader's digest' metodu.

Po to išsitraukiau antrą tiek medžiagos apie galūnes 'onis'. Pradėjau nuo pastabos, kad žame 'pericon' žodyje, ispanų kalboje ant galūnės o rašomas kirtis, anot ispanų kalbotyros, nurodė, jog čia esama atkritusios 'is' galūnės. Paskui teko stvertis Lietuvoje dirbančio kalbininko A. Vanao studijos apie senovės lietuvių pavardes ir ten atžymėtą labai dažnos mūsų galūnės 'onis' lietuviškumą. Toliau perėjau į Č. Gedgaudo studijas nurodančias istorinę ispanų galūnių 'onė', 'onis' ir 'on' baltišką kilmę, nes nei romiečiai, nei vokiečiai tokios priesagos neturėjo.

Užpildžiusi porą desėtu puslapių, pagaliau – PAGALIAU – iškilmingai galėjau teigti, kad 'pericon' yra parikonis.

Tuomet apsižiūrėjau, kad dar net nepriėjau prie paties žodžio 'pericote' aptarimo. Paaiškinimui, kad perikote yra parikiuotė, vėl reikės mažiausiai šešių puslapių apie tokius dalykus, kuriuos specialistai jau seniai žino, bet kurie nespecialistams ir su šešiais puslapiais liks neaiškūs...

O juk aš buvau sėdusi rašyti ne kalbotyros vadovėlį. Mano tikslas buvo aptarti mūsų tautinius šokius. Tik kad per visą tą A, E ir I itakų painiavą, prie pačių šokių vis dar negalėjau prieiti.

Perskaičiusi tuos keliasdešimtį jau prirašytų puslapių, vieną tačiau jau tvirtai žinojau: o tai, kad niekas, išskyrus gal porą kalbotyros specialistų, tokios sausos nuobodybės neskaitys... Visą ką aš norėjau išdėstyti apie pačius šokius,

ALT S-gos E. Chicagos skyrius...

(Atkelta iš 1 psl.)

rėmė VILTIES d-jos naujos mašinoms išigyti fondą daugiau \$100.00.

Revizijos komisijos patikrinimo aktą perskaitė Juozas Bagdanskis. Komisija rado, kad knygos ir atskaitomybė vedama tvarkingai, išlaidos pateisintos dokumentais, išvestas kasos saldo teisingas, o pinigai laikomi banke. Savo akte siūlė valdybos veiklą ir apyskaitas patvirtinti.

Susirinkimas, tik su vienu kitu paklausimu, pateiktas apyskaitas patvirtino.

Pirmininkaujantis K. Pocius padėkojo valdybai už taip gražią veiklą ir pasiektus rezultatus, ir pareiškė viltį, kad neatsisakytų dar vienus metus skyriui vadovauti. Po trumpų nuomonių pasikeitimų, buv. skyriaus valdyba ir revizijos komisija sutiko dar vienus metus skyriui vadovauti.

Skyriaus valdybą sudaro: pirm. Vytautas Aukštuolis, I vicepirm. Kęstutis Sidabras, II vicepirm. Romualdas Nemickas, sekretorius Jonas Rimkūnas ir išdininkas Antanas Juodvalkis.

Revizijos komisija – Elena Pocienė, Juozas Bagdanskis ir Juozas Neverauskas.

Visi nariai pasižadėjo glaudžiai bendradarbiauti ir padėti valdybai.

Skyriaus sekretorius Jonas Rimkūnas perskaitė Sąjungos valdybos bendrą raščių. S-gos valdyba kviečia skyrius imtis iniciatyvos suruošti Antano Smetonos 30 metų mirties ir 100 metų gimimo minėjimą. Po teigiamų pasisakymų, susirinkimas pavedė valdybai pastudijuoti sąlygas ir nuotakas kokių mastu minėjimą įvykdyti.

Vilties d-jos pirm. K. Pocius painformavo susirinkimą apie Vilties d-jos vykdomąją valdą ir finansinę padė-

nei vieno šokiais besidominčio žmogaus turbūt nepasieks...

kainos kils. Tom papildomom išlaidom sumažinti vykdoma loterija, kurią prašė taip pat paremti.

Labai aktualus naujų Dirvos prenumeratorių klausimas. Prašė daugiau įtraukti jaunimą ir taip pat paieškoti savo pažįstamų tarpe ir paskatinti užsiprenumeruoti Dirvą.

Susirinkimas baigtas kavute, kurią suorganizavo skyriaus narės ir pavaišino savo suneštais kepsniais.

Susirinkimą sklandžiai pravedė pirmininkaujantis Kazimieras Pocius. (aj)

TAUPYKITE DABAR

SANTAUPUS, PADĖTOS
IKI 10 DIENOS MĖNESIO
NĖS NUOŠIMCIUS NUO
MĖNESIO PIRMOS.

WE PAY HIGHEST RATES:
7 1/4% — 4 yr. Certificates (Min. \$10,000)
7% — 4 yr. Certificates (Min. \$5,000)

Member F.S.L.I.C., Washington, D.C. Equal Opportunity Lender

**Saint
Anthony
Savings**

1447 S. 49th Court • Cicero, Illinois, 60650

Phone (312) 656-6330

Open Mon., 9-8; Tues., Thurs., Fri., 9-5; Sat., 9-1; Closed Wed.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAZEIKA & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYNS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

Viešėdami Chicagoje aplankykite PARAMA MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Petronėlė Orintaitė

Gaudvytis

DIRVOS PREMIJUOTA NOVELĖ

(6)

Vieną vakarą, kai tėvai, nesulaukę savo laktūno grįžtant, šviesas užsigesino ir atgulė, už geros valandos baigiai suburgė telefonas.

Iš ligoninės. Budinti slaugė: jų sūnus atvežtas... Automobilų susidūrimas... Sužeistasis jau sutvarstytas ir užmigdytas...

Kai ankstų rytą Gintylai, nemigos ir rūpesčio prikamuoti, pirštų galais įpėsino į palatą, jų klaidūs žvilgsniai susirado kampinę lovą, kur po baltu apklotu tįsojo žmogus pavidalas — skersai ir įstrižai tvarsčiais apmuturiuota galva... Prislinkę artyn įsistebeilijo: pro apraišalus ligonio veide tvyrojo vien siauri akių plyšeliai ir dalis nublyškiosios apatinės lūpos su smailiu smakru.

Lankytojai dėbtelėjo į vienas kitą tylom ir — pakinkavo galvas. Nežinojo nė ką toliau beveikti. Motutė prisėdė šalia, akys graudžiai virpėjo, net nosimi šliurptelėjo.

Štai, ligonis mėgina truputį pasijudinti, kažin ką burbtelia. Ir vėl tįso visu ilgu ūgiu, kaip medžio stampos. Moteris, užjautimu tirpdama, pratesia triūsais nudirbtą dešinę ir — glostinėja anklodę.

Gaudvydis vėl pasimuisto, ima judinti kojas ir — iš po užklodo iškiša ranką: toji beveik nesužalota, tik riešas kiek apvyturiuotas. Jis net bando prasižioti, bet tvarsčiais suveržtose žiaunose burnai atsiverti negana erdvės. Tuo metu jo smakras ima kažkaip trapiai trukčioti, gerklėje pasigirsta keistas, mažne juokingas gaidžiojimas. Motina prisilenkia arti arti prie suvystyto veido ir įsiklauso: gal būt, jįsai ko nori? Ir pro raiščių plyšius mato, vyruko žalsvos akys švitriai žvilga, ir galva krusčioja tartum juoko kvatuliu.

— Šegi, ar jis čia dabar juokus krečia, begėdis! — atsigrežia ji į tėvą, ir tą akimirka juodviem lyg penk-pūdis slogulys nuo krūtinės nukrinta, širdys ūmai palengvėja.

Ligonis pradeda dar daugiau tvarsytis, visu kūnu bruzdintis, žandais žiopčioti. Šiaip taip iš po raiščių atsipleikia dalį burnos — jau gali vieną kitą žodį prakostti. Ir mėgina lankytojus prašnekinti:

— Nieko... Sugis viskas. Ir kojos — gyvos...

— Kur tau... skauda? — opiai klustelia mama.

— Visur. Sutrenkė labai, apibrozdino... Galva, šonas... Nesvarbu. Išgis tuoj, bus gerai.

Aišku, jam sunku kalbėti kaip apinasriui sužabotais žandikauliais. Ir poilsio, ramaus tūnojimo reikia, kol išsilažys. Dar valandėlę palūkuriavę, kaktom palinguriavę, tėvai išsinešdina.

Kitą dieną ligonis jau buvo narsus, kaip gaidys po peštynių. Burna daugiau nuo skudurų atpalaiduota, akys gražiai blykčioja. Ir jaunuolis nerimastauja lovoje, staibiais apklotą spardo, rankom kojom skėnoja nenustygdamas. Ima skundžiotis:

— Nuobodu... Surištas, kaip kalėjime. O nebijokite, veidas bus sveikas, kaip mėnulis, gal nė rando neliks, — ramina tėvus. — Tikrai šone susiūta gilesnė žaizda. Bet ryt poryt — dumsiu laukan iš čia, gal išleis. Negaliu nustygti, guolyje prikaltas...

— Neskubėk, — prašnabžda motutė jautriai, — sutvirtėk kaip reikiant, čia ne juokai...

Sukeičia jie po keletą žodžių ir — vėl žiūrisi tylom. Tėvams drumsčiasi mišrūs jausmai. Liūdna, tiesiog peilis širdį raižo, kad sūnus paslikas guli ligos patale. Bet ir džiugu, jau nuogąsčio žadas atitokęs: juk tuoj ketina iš guolio pakilti, bus sveikas. Tik baisu pagalvojus, galėjo daug blogiau nutikti...

Tėvui ūmai išsprūsta status klausimas:

— Ko tu vakar juokeisi?

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

Solženicinas...

(Atkelta iš 1 psl.)

politinis efektas: monolitinė Sovietija nėra monolitinė. Toks vienas Solženicinas yra lyg visas priešiškos kariuomenės korpusas, operuojas kažin kur pamaskvėje.

Pirmąjį savo kovų bastioną Solženicinas pastatė su pirmuoju savo veikalu 'Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime'. Tai buvo autobiografinis liudijimas apie naikinimo stovyklą, į vilktas į beletristinių rūbų. Tada knyga lygino su F. Dostojevskio 'Užrašais iš mirusiųjų namo', visiškai išleisdami iš akių politinę aplinką ir skirtingas knygų pasirodymo sąlygas.

Pirmojoje savo knygoje Solženicinas buvo atsargus ir pakankamai neatviras. Jo veikalo herojus neturėjo ryškesnės politinės praeities, apipavidalintų idealų ir siekių. Knygos turinys buvo gaili kova dėl egzistencijos. Tai buvo ypatingai gerai matyti užsienio susuktame ta tema filme. Užsienis nesuvokė politinės turinio prasmės ir pavertė sovietinio stalago kalinius politiniais kastratais, ideologiniais eunuchais. Filmo statytojus dėlto netenka ir kaltinti. Beveik neįmanoma be žinovo konsultacijos suprasti sovietinio lagerio prasmės. Naikinimo vietos prigimtis prilyginama laisvojo krašto kalėjimui ir ištėrimui. Vaizdavimas nuėina mažiausiojo pasipriešinimo keliu ir sovietiniai kalėjimai tampa prancūziškais, dabar itin nepalankiais, nors humanistiniais sumetimais teisingai pristatomais kalėjimais. Tai 'Peteliškė' (Papillon), susuktas pagal prancūzišką (ir anglišką) 'best-selerį' to pat pavadinimo Henri Charriere knyga. Esminis skirtumas čia yra toks: prancūziškoje versijoje besaikio sunkumo kančios yra (vis dėlto) bausmė už brutalų nusikaltimą. Sovietinėje versijoje turi būti išryškinta, kad besaikio sunkumo kančios nėra bausmė ar atpildas už nusikaltimą, bet valstybinio režimo ideologinių kovų ir klaidų padarinys. Tos kančios nėra atpildas už prasižengimą ar nusikaltimą, dėlto jos yra beprasmės.

Pirmoje savo knygoje apie naikinimo lagerį, kaip sakytą, Solženicinas buvo atsargus. Vaizdavimas lietė išviršinę formą, be ekskursų į gilumą. Gal būt pirmosios knygos autorius dar nebuvo 'isisavinęs' tokio žanro technikos. Juk tai iš viso buvo sovietuose pirmoji knyga. Tikrai rusų emigracijos knygų lentynoje jau buvo daug biografinių tos temos knygų. Be abejo, ne Dostojevskis, kaip mano užsienio kritikai, bet 'Tamsos viduryje' autorius įtakavo Solženiciną.

'Viena diena Ivano Denisovičiaus gyvenime' buvo išviršinė gyvenimo, labiau artėjanti prie Charriere 'Peteliškės' motyvų. Bet knyga pasirodė sovietinio gyvenimo sąlygose. Užsienis knyga pastebėjo. Nenuostabu, pats Nikita Chruščiovas buvo teksto pasirodymo žurnalo skiltyse 'agentas'. Sensacija mėgstas užsienis buvo nustebintas knygos (tiksliau tokio turinio teksto) pasirodymu viešumoje.

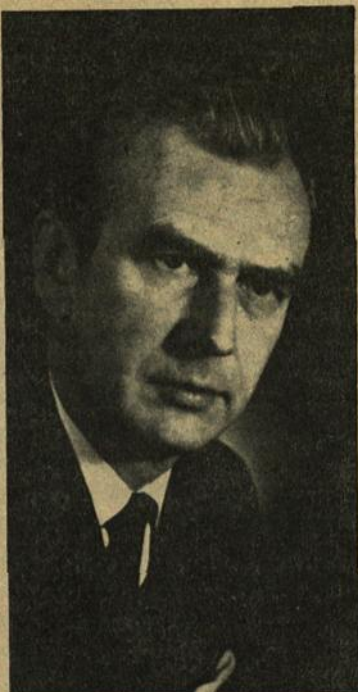
Kaip patys rusai įvertino pirmosios Solženicino knygos tekstą?

(Sekančiame numeryje)

Arved Viirlaid ir jo romanas

"KAPAI BE KRYŽIŲ"

JURGIS GLIAUDA

Estų rašytojas ARVED VIIRLAID

Estų rašytojas ARVED VIIRLAID

irlaid ėjo arba tebeina vadovaujančias pareigas. Penkios literatūrinės premijos už prozą ir įvairūs atžymėjimai, gauti iš tarptautinių literatūrinių institucijų, pristato mums autorių, kaip užtarnavusį didžiulės tarptautinės auditorijos pripažinimą.

Pagal estų publicistą A. Kueng, Švedijoje gyvena 20,000 estų, JAV-se 18,000 ir 15000 Kanadoje. Toronte priskaitoma iki 10,000 estų, ir tas kompaktiškas susitelkimas įgalina organizuoti impozantiškus renginius. Aptariamos knygos išleidimas demonstruoja puikią iniciatyvą parūpinti pasauliui Estijos laisvės reikalui intelektualinį ginklą. 'Kapai be kryžių' yra enciklopedinio dydžio tomas, 428 pusl. kietų viršelių, spalvotas aplankas su reikalingu davinų tekstais.

Knygos įvadą parašė John D. Diefenbaker, pasaulinio garso Kanados politikas. Knygos pristatymai perėjo per daugelį miestų, rūpestingai sukvietus reikšmingas kitataučių auditorijas. Beletristinis veiklas tapo jėga politinių veiksmų iniciatyvoje. Kaip toli dar stovi mūsų politiniai veiksniai nuo panašaus intelektualiai-politinio įžvalgumo. Vis dar nepajėgiama įsisąmoninti, kad meninio žodžio galia itakingesnė už archyvinų senienų sąvadas, formuoti pasaulinę opinią, kelti emocijas mūsų naudai. 'Kapai be kryžių' artėja pirmojo anglų vertimo laida prie 'sold out'.

Ši knyga išversta į šešias kalbas, laimėjo du literatūrinius atžymėjimus. Kanados estų tautinis komitetas ir Estų tautinė taryba talkino anglų vertimui pasirodyti. Autorius atsisakė nuo honoraro, skirdamas pajamas specialiam 'Author's Translation Fund' projektui, kuris remia mažųjų tautų autorių vertimus anglų kalbon.

Mažos estų tautos autorius Arved Viirlaid yra stambi figūra tarptautiniame literatūriniame forume. Tada suprantama, kad mums itin smalsu pažvelgti į veikalą, kuris iš estų emigracinės literatūros taip efektingai įsiveržė į tarptautinę auditoriją.

RISTIDETA HAUAD — KAPAI BE KRYŽIŲ

Romanas pradedamas 1944 metų antrosios sovie-

tinės okupacijos vaizdais. Estų visuomenės, ūkininkijos ir okupanto pajėgų sandūra sudaro romano fabulą. Tai yra tas išeitis punktas, kuris palengva brandina rezistencines nuotakas. Smurto veiksmai, areštai, asmeniškų laisvų niekinimas suvaro estus (jau nus ir vyresnio amžiaus) į miškus, į liūnus. Susidaro rezistenciniai kadrai. Autorius skiria ypatingą dėmesį parodyti, kaip bresta rezistentas dvasia, provokuojanti taikų, net sukalbamą individą apmaude stvertis ginklo. Romane nėra batalinių scenų. Siužetas neprapleistas organizuotą laisvės kovotojų kariuomenę vaizduoti. Gal būt Estijos rezistencija turėjo kitas formas, kaip kad lietuvių kovos? Knygoje rodoma ne batalinė, bet žmogiškoji rezistencijos dalis. 70 pilnakraujų personažų, su keliais centriniais, sudaro platų ir margą būrį, kuriame persipina asmeniškios istorijos (meilė, šeima, apmaudas, neištikimybės tragika, aistros) ir atliepija į okupacinę būklę (ikalinimai, kalėjimo vienutės, tardymai, žudymai).

Veiklas yra epinio pobūdžio panorama. Gausios konversacijos, aišku, praranda savo lokalizmą anglų kalboje, bet atneša mums sudėtingą dvasinį personažų gyvenimą, apnuogina jų intymumą. Autorius skiria nostalgiką melancholią gamtos vaizdavimo pasąžams. Pabrėžtina aštri, įžvalgi peronažų detalizacija, psichologiškai tikri tragiški išgyvenimai, peronažams sustojant ant gyvybės ir mirties ribos. Šiurpis sovietinių kalėjimų ir tardymų vaizdai priartėja prie naturalizmo. Spalvų tirštumu Viirlaid lygintinas su Rembrandto drobėmis.

Veiklas parašytas 1952 metais. Autorius buvo dar jaunas ir nuostabu, kad jis atmetė bet kurią emocinę vaizdavimo manierą. Plačią panoramą jis pristato absoliučiai objektyviai; tobula autoriška depersonalizacija jis rodo įvaldęs pasakojimo (narrative) žanrą ir dėsto jam atliepančiu metodu. Visas veiklas nejučiomis implikuoja gotiško stiliaus šventyklą.

Bendrame estų literatūros kontekste atrandami didžiuliai veikalai. A. Kivik, socialinių temų meistras, plačių temų autorius. A. Hansen — Tammsaare parašė penkių tomų romaną. Tai, nelyginant balzakinės epopėjos. Viirlaid 'Kapai be kryžių' įrodė, kad epizodo prisotinimas gali būti epopėja. Olimpiškai — nesuinteresuotas vaizdavimo būdas, natūralizmo rėmuose, be pastangos dramatizuoti, apjungia savyje 70 personažų ir monumentalia darna sulydo į visumą.

Ottawos laikraštis 'Le Droit' vadina tą romaną šedevru. Iš tikrųjų 'Kapai be kryžių' naujas kūrybinių principų, nes epiniai — nesuinteresuotai pavaizduoti ne tik asmenys, bet tautos tragedijos dalis. Autorius lieka ištikimas verizmo principui (įtaiga vaizduoti atvirai, kad ir nepatrauklus yra reiškiny). Viirlaid nesuliečia su bet kokia pastanga deklaruoti savo istoriosofinį cre-

ŠVINAS MŪSŲ APLINKOJE

DR. D. DEGĖSYS

Švinas yra plačiai vartojamas naftos perdirbimo pramonėje gaminant skystą kurą. Jo priemaiša įgalina pigiau pagaminti aukštesnės kokybės benzina. Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra apie 38 milijonai automobilių. Kiekvienas jų vidutiniškai per metus išmeta į orą apie 2 kilogramus švino, todėl Amerikos miestų oras yra užterštas švino garais. Ore esantieji švino garai patenka į plaučius, o iš ten į kraują. Su krauju švinas išsiskirsto po visą organizmą, kur jis sukelia degeneratyvinius kai kurių organų pakitimus. Per plaučius į kūną patekęs švinas sukelia aštresnius ligos simptomus negu patekęs per virškinimo traktą. Iš plaučių švinas patenka tiesiai į kraują, tuo tarpu absorbuotas per virškinimo traktą jis pirmiau nukeliauja į kepenis, kur jo dalis susilaiko. Kulkos ir šratai patekę į kūną sudaro mažą pavojų apsinuodijimui, nes tokioje formoje švino absorbcija yra maža ir lėta.

Švinas yra sunkus metalas, todėl jo garai ore laikosi arčiau prie žemės paviršiaus. Tiriant Brattleboro, Vermont, pagrindinės gatvės ore buvo nustatyta, kad 1.2 metrų aukštyje švino garų koncentracija viename kubiniame ore metre buvo apie 4 mikrogramai; tuo tarpu pusės metro aukštyje švino koncentracija buvo dvigubai didesnė, būtent, 8 mikrogramai. Tokia prie žemės paviršiaus padidinta švino garų koncentracija sudaro pavojų mažiems vaikams, nes jie tokioje aplinkoje įkvepia į plaučius dvigubai daugiau švino garų negu suaugę, užtat mieste gyvenančių vaikų švino koncentracija kraujyje yra paprastai didesnė negu kaime gyvenančiųjų. Connecticut universiteto tyrimais remiantis, 23% miesto vaikų turi virš 40 mikrogramų švino viename kubiniame kraujo centimetre. Pagal Jungtinių Amerikos valstybių sveikatos departamento nuostatus toks švino kiekis kraujyje yra laikomas nepageidautinu. Tokia švino užterštis oro aplinka gali pakelkti miesto vaikų normaliam vystymuisi.

Chroniško švino apsinuodijimo atveju ligos simptomai gali būti įvairūs. Jie gali pasireikšti galvos skausmais, silpnumu, irzlumu, nemiga, svorio kritimu, vėmimu, mažakraujyste, pilvo skausmais ir apetito praradimu. Pavyzdžiui, vaiko irzlumas bei koncentracijos pajėgumo sumažėjimas gali būti švino chroniško apsinuodijimo požymys. Staigus švino apsinuodijimas ypač

do. Siužetas, vaizdų ir personažų srautas, palieka skaitytojo iniciatyvai spręsti veikalo tezės problemas. Bendras veikalo koloritas tačiau šviečia veikalo puslapiuose: tai personažų apmaudas dėl prarastos laisvės...

Ar galima galvoti, kad mūsų knygnešiai platins 'Graves Without Crosses'. Knygos kaina: \$9.50. Leidyklos adresas: Clarke, Irwin & Co., Clarwin House, 791 St. Clair Ave. W. Toronto, Ont, M6C 1B8.

vaikų amžiuje yra labai pavojingas. Apie 25% švino staigiai apsinuodijusių vaikų miršta, gi likusieji gauna paralyžius bei protinius susirgimus. Vieno stebėjimo atveju, iš 20 vaikų gydytų nuo staigaus švino apsinuodijimo, 19 pasiliko protiniai neišsivystę. Anksčiau vaikai daugiausia apsinuodydavo švinu laizydamiesi sienas ir baldus, nudažytus dažais turinčiais švino priemaišų. Nuo 1960 metų Jungtinėse Amerikos Valstybėse tokių dažų gamyba yra suvaržyta. Nežiūrint to švino apsinuodijimas vyksta ir toliau, nes švino kiekis tiek ore tiek vandenyje, tiek žemės paviršiuje nemažėja, bet didėja.

Scripps's Okeanografijos Institutas prieš porą metų yra nustatęs, kad okeano vanduo prie Kalifornijos pakraščio turi 50 kartų daugiau švino negu vanduo okeano viduryje. Tokia švino užteršta vandens zona tęsiasi iki 200 mylių nuo Kalifornijos krantų ir siekia 30 tūkstančių pėdų gylį. Žuvis, pagautos šioje zonoje, turi tris kart daugiau švino kūne negu žuvis pagautos kitose to paties vandenyno zonoje. Kalifornija suvarato benzino daugiau negu bet kuri kita Amerikos valstija. Automobiliams deginant benzina ore susidare švino garai lietaus metu nukrenta ant žemės. Dalis jo susigeria į žemę, o kita dalis nuo žemės paviršiaus nuteka į upes, ežerus ir vandenynus. Vienas litras lietaus vandens prie San Diego miesto vidutiniškai turi apie 40 mikrogramų švino. Tas reikiama, kad šis vanduo turi 100 kartų daugiau švino negu jo randame Amerikos žemyno viduryje, ten kur automobiliai yra maži. Tokiu būdu švinas palaipsniui akumuliuojasi tiek vandenyje, tiek ant žemės, tiek gyvūni-joje.

Švinas buvo žinomas gilioje senovėje. Kai kas net sako, kad švinas yra prisidėjęs prie Romos Imperijos sunykimo. Romos Imperijos laikais švino vartojimas buvo paplitęs romėnų tarpe. Iš jo buvo daromi įvairūs indai bei asociai tiek maisto paruošimui, tiek vyno laikymui ir gėrimui. Tuo metu nebuvo žinoma, kad švinas yra nuodingas žmogaus organizmui. Švininiai indai buvo brangūs ir populiarius turtingųjų romėnų tarpe. Romėnai mėgdavo gerti pašildytą vyną. Šildymo metu švino didesnis kiekis patekdavo į vyną ir tokiu būdu vynas pasidarydavo chroniškas organizmo nuodas. Didikai gerdami vyną iš švininių indų chroniškai nuodijosi ir išmirė, o jų vaikai protiniai išsigimė. Romėnų liaudis būdama neturtinga ir negalėdama įsigyti brangių švininių indų jų vietoj vartojo molinius ir taip visai nežinodama apsisaugojo nuo švino nuodingo veikimo.

Jungt. Amerikos Valstybėse veikia įstatymas pagal kurį iki 1976 metų švinas turėtų būti išimtas iš benzino gamybos, bet dabartinės energijos krizės metu, naftos perdirbimo pramonė daro didelį spaudimą, kad švino vartojimas benzino gamyboje pasiliktų ilgiau.

Mūsų tetai

MARTAI GEDGAUDIENEI

mirus, reiškiamė jos dukrai MARGAI, sūnams MINDAUGUI, KESTUČIUI, VYKINTUI ir jų šeimoms širdingą užuojautą

Rūta ir Viktoras

Gedgaudai

Irena ir Algis

Šimkai

A. A.

MORTAI GEDGAUDIENEI

mirus, dukrai MARGAI, sūnams MINDAUGUI, KESTUČIUI ir VYKINTUI, jų šeimoms ir visiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Danutė ir Algis

Basiuliai

Vienai iš pirmųjų L.S.S. Skaučių vadovai,

BIRUTEI NOVICKIENEI

mirus, dukrai ŽIVILEI ir sūnui SIGITUI skausmo valandoje gilią užuojautą reiškiamė

Los Angeles Palangos

Skaučių Tuntas

Mylimai Motinai

A. A.

BIRUTEI NOVICKIENEI

mirus, reiškiamė nuoširdžią užuojautą SIGITUI NOVICKUI, KRISTINAI NOVICKIENEI ir vaikiaičiams LIUDYTEI, DARIUI ir BRIGITAI

San Francisco
Lietuvių Bendruomenė

A. A.

BIRUTEI NOVICKIENEI

mirus, dukrai ŽIVILEI ir sūnui SIGITUI ir jų šeimoms ir visiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Danutė ir Algis
Basiuliai

Agr. JURGIUI BAUBLIUI

ir jo šeimai, broliui dr. PETRUI lėktuvo nelaimėj prie Maskvos žuvus, nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Detroito Kultūros Klubas

A. A.

SOFIJAI UGIANSKIENEI

mirus, vyrui JUOZUI, dukrai GRAŽINAI, sūnams CAZARIUI, ROMUI ir JUOZUI, jų šeimoms ir visiems artimiesiems reiškiamė gilią užuojautą

Petrė ir Bronius,
Danutė ir Algis,
Nijolė ir Gediminas
Basiuliai

A. A.

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, jo seseris ELENĄ LEGECKIENĘ, PRANĘ BALANDIENĘ, brolių dr. LEONARDĄ bei jų šeimas giliai užjaučiame ir kartu liūdime

Teresė ir Liudas
Tamošauskai

A.A. Gen. P. Plechavičius...

(Atkelta iš 2 psl.)

ko, bet nesutiko vokiečiams nusileisti ir tą kariuomenę panaudoti vokiečių tikslams. Jis vokiečių prievartai nepasidavė ir pareiškė vokiečių generolui Jakelnui: 'Aš jūsų samdiniu nebūsiu'. Jis buvo vokiečių geštapo areštuotas su visu savo štabu ir išvežtas į Salaspilio (prie Rygos) koncentracijos stovyklą. Vienas iš socialdemokratų vadų -- Kipras Bielinis, kai generolas Plechavičius buvo areštuotas, savo giminaičiui pasakė: 'Gen. Plechavičius vokiečių nebuvo palaužtas, vokiečiams nepasidavė ir nenusilenkė, o nuėjo į kalėjimą todėl, kad buvo žemaičių bajoras ir Lietuvos vokiečiams nepardavė'.

Gen. Plechavičius turėjo didelį atsakomybės ir pareigos pajautimą, aukštą asmens garbės, kilnumo ir taurumo supratimą.

Tuoju po I-o Pasaulinio karo mirė jo tėvas. Povilas buvo vyriausias sūnus šeimoje. Plechavičiai yra seni žemaitijos bajorai. Povilas savo jaunesniesiems broliams ir

seserims užmainė tėvą. Jis rūpinosi brolių ir seserų išmokslinimu. Plechavičių šeima buvo labai tauriai vieninga tarp savęs. Gen. Plechavičius buvo geras tėvas savo nuosaviems vaikams, rūpinosi jų auklėjimu ir išmokslinimu. Man jis ne kartą yra sakęs: 'Vieno noriu kad mano vaikai išaugtų ir būtų dori žmonės. Sūnus ir duktė gerai Amerikoje įsikūrė. Povilas Plechavičius susilaukė ir vaikaičių. Vyriausias vaikaitis yra chemijos mokslų daktaras ir kaip profesorius dirba mokslinį darbą Bazelyje, Šveicarijoje. Kiti du vaikaičiai mokosi universitete Chicagoje. Paliuko gen. P. Plechavičius čia Amerikoje keletą gerų draugų. Draugystėje buvo labai širdingas ir tikras, ištikimas draugas. Už savo draugą jis galvą guldė. Jau praėjo 46 metai nuo mūsų draugystės pradžios. Daug malonių valandų drauge su Tavimi Povilai teko praleisti. Turėjome ir sunkių valandų, bet visuomet vienas kitame ataramą ir paguodą rasdavome. Nei vienas debesėlis nėra

A + A

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, jo šeimai, giminėms ir artimiesiems reiškiamė gilią užuojautą

D.L.K. Birutės Draugija
Clevelando Skyrius

Generolui

POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, Jo seseriai ELENAI LEGECKIENEI ir broliui LEONARDUI, jų šeimoms ir artimiesiems reiškiamė gilią užuojautą

Valerija ir Bronius
Nemickai

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, giminėms ir artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Genovaitė ir Vladas
Mieželiai

A. A.

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, reiškiamė giliausią užuojautą žmonai p. IRENAI PLECHAVIČIENEI, dukrai IRENAI, sūnams POVILUI ir NORBERTUI

Vladas ir Salomėja Knistautai
Raimundas ir Gražina Kudukiai

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, Poniai IRENAI PLECHAVIČIENEI, dukrai IRENAI ir sūnams POVILUI ir NORBERTUI reiškiamė užuojautą

Kristina Raulinaitienė
Aldona Raulinaitienė
su šeima

Mieląją PRANĘ BALANDIENĘ ir artimuosius, broliui

gen. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame

Detroito Kultūros Klubas

aptemdęs mūsų draugystės. Tu praturtinai savo širdingą draugiškumą ir mano gyvenimą. Aš Tau dėkingas už mūsų praeitą draugystę. Toks buvai ir kitiems, kuriuos skaitai savo artimais draugais.

Buvai stiprus, plačiašakis žemaitijos ažuolas. Sunki liga Tave pakirto. Ne veliui pragyvenai savo gyvenimą. Nepriklausomos Lietuvos istorijoje Tu palikai neišdildomus pėdsakus. Tau priklausytų būti palaidotam Lietuvos Panteone. Gi dabar susidėjus nelaimingoms aplinkybėms, Tavo pelenai pasilikis svetingoje Amerikoje, kad vėliau galėtų būti sugrąžinti į Tavo tėvynę, į Lietuvą ir Nepriklausomą Lietuvą. Dėkui brangus Povilai už širdingą ir tikrą draugystę. Aš Tavo atminčiai žemai lenkiu savo galvą prie Tavo karsto. Šeimai, giminėms ir jo draugams reiškiu širdingą užuojautą. (jn)

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

BOILER — FIREMAN

Local chemical plant of major national corporation has immediate openings for a boiler-fireman. Must have Blue Seal or Black Seal License. Good hourly rate, excellent benefits.

For an appointment call Mr. Beck 201-354-7006

TENNECO CHEMICALS

A TENNECO COMPANY
INTERMEDIATES DIVISION
830 Magnolia Ave.
Elizabeth, N. J.

Equal Opportunity Employer M/F (96-4)

WANTED EXPERIENCED FOUNDRY HELP
MAINTENANCE ELECTRICIAN
Must have electrical knowledge of machine circuitry & wiring in order to apply.

Also
CORE MAKERS
MOLDERS
STAND & AIR GRINDERS
Steady work & fringe benefits.
APPLY
THE WESTERN FDRY. CO.
310 E. 8TH ST.
HOLLAND, MICH. 49423 (96-4)

WANTED AT ONCE
Wood Moulder and Double Surfer Planer Operators
Must be able to set up equipment. Willing to relocate Eastern Carolina a must.

SEND RESUME TO
MONTROSE HANGER CO.
P. O. BOX 940
WILSON, N. C. 27893
919-237-8035

Equal Opportunity Employer M/F (98-2)

WANTED 1ST CLASS SKILLED OR EXPERIENCED

FIBERGLASS WORKERS

Major Boat producer offers excellent opportunities for skilled fiberglass workers — salaries negotiable. Permanent work for qualified help. Benefits include paid vacation and holidays, health and life insurance.

Join a growing company
in a growing industry.

Contact KAJUN INDUSTRIES
Ada Industrial Park
Ada, Okla. 74820
Or Call (405) 332-5652

REPUBLIC STEEL CORPORATION

REPUBLIC STEEL HAS OPENINGS IN THE FOLLOWING SKILLS:

BOILER OPERATOR (H.P.)

STATIONARY STEAM ENGINEERS

JOURNEYMAN BLACKSMITH

JOURNEYMAN MACHINIST

JOURNEYMAN ELECTRICIAN

- APPLY -

2633 - 8th Street NE. Canton, Ohio
8:00 AM to 4:00 PM.

An Equal Opportunity Employer M/F

Didžiausias kailių pasirinkimas

pas vienintelį
lietuvų kailininką
Chicagoje

NORMANA BURŠTEINA

Tel. 263-5826
(įstaigos) ir
677-8489 (buto)

185 North Wabash Avenue 2nd Floor
Chicago, Ill. 60601

P A D Ė K A

Mano mylimam vyrui
A. A.

VACLOVUI SIDZIKAUSKUI

mirus, Amerikos ir viso laisvojo pasaulio lietuvių visuomenė parodė didelį jautrumą, pagarbą ir meilę mirusiajam ir gilią užuojautą man, giminėms bei artimiesiems.

Visiems pareikšusiems Velionies palaikams pagarbą, dalyvavusiems atsisveikinimo apeigose ar laidotuvėse, tarusiems paskutinį atsisveikinimo žodį, puošusiems jo karstą gėlėmis ar jo asmenį pagerbusiems auka lietuviškomis organizacijoms, pagarbiai jį minėjusiems spaudoje, malda ar Sv. Mišių auka, jį palydėjusiems amžinojo poilsio, tariau labai nuoširdų ačiū.

Giliai liūdinti

Birutė Skučaitė-Sidzikauskienė

A + A

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, brolių dr. LEONARDĄ PLECHAVIČIŲ, seserį ELENĄ LECEK-
KIENĘ, jų šeimas ir artimuosius giliai
užjaučiame ir kartu liūdime

Birutė ir Vaclovas
P a p r o c k a i

DR. JUOZUI JURKŪNUI

mirus, jo žmoną REGINĄ ENDRIU-
KAITYTĘ-JURKŪNIENĘ su šeima
nuoširdžiai užjaučia

Jonas P. Lenkaitis

Mielam Bičiuliui

DR. JUOZUI JURKŪNUI

mirus, jo žmonai REGINAI, sūnams
ANTANUI ir SAULIUI ir jų giminėms
gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Janina ir Juozas
V a l i u š a i č i a i
ir
šeima

Mielam Prieteliui

DR. JUOZUI JURKŪNUI

mirus, jo žmonai REGINAI ir sūnams SAULIUI
ir ANTANUI reiškiamo nuoširdžią užuojautą ir
kartu liūdime

Veronika ir Povilas
A l i š a u s k a i

Clevelando Šv. Kazimiero lietuvininkų mokyklos kankininkės su mokytoja O. Mikulskiene ir jos padėjėjomis D. Januškyte ir Ugn. Stasaite. Jos gražiai kankliavo per berniukų mišias nauj. parapijos bažnyčioje ir dalyvavo mokyklos Kalėdų šventės programoje sausio 6 d.

V. Bacevičiaus nuotrauka

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• Lietuvos Respublikos prezidento Antano Smetonos 30 metų mirties sukakties minėjimas įvyks š. m. sausio 20 d. šia tvarka: 10 val. ryto Nauj. parapijos bažnyčioje iškilmingos pamaldos; 12 val. vainiko padėjimas mauzoliejuje prie prez. A. Smetonos kapo ir 4 val. p. p. Lietuvių Naujųjų namų salėje akademija, kurioje paskaita skaitys Aldona Augustinavičienė, pianinu skambins prezidento vaikaitis Antanas Smetona ir ištraukas iš prezidento raštų skaitys aktorius Ig. Gatautis.

Į minėjimą iš New Yorko atvyksta Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos pirmininkė Emilija Čekienė. Minėjimą rengia ALT S-gos Clevelando skyriaus valdyba ir kviečia visus Clevelando lietuvius pamaldose, vainiko padėjimo iškilnėse ir akademijoje gausiai dalyvauti.

• Inž. R. Kudukio pranešimas visuomenei apie Clevelandą ir jo administraciją, įvyks šį sekmadienį, sausio 13 d., 4 v. p. p. Lietuvių namuose. Rengia Skautininkių draugovė. Visi lietuviai maloniai kviečiami atsilankyti.

• Neįdomojo turto mokesčiai už 1973 m. pirmąjį pusmetį, kaip praneša Frank M. Brennan, Cuyahoga County Treasurer, turi būti sumokėti iki 1974 m. sausio 19 d. Pavėlavusieji mokės pabaudas.

• K. Morkūnas, atnaujinamas Dirvos prenumeratą, papildė savo įrašą Vilties draugijoje 7 dol.

Jei kas važiuotų į Lietuvą, prašau man paskambinti tel.: 944-1767. (1-2)

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

• Svetimšaliai, neturintieji JAV pilietybės, nuo sausio 1 iki 31 d., kaip ir kiekvienais metais turi užpildyti registracijos kortelę, gaunamą kiekviename pašte ir užklįjavus pašto ženklą įmesti laišku dėžutėn. Nuo registracijos atleidžiami akredituoti diplomatai ir tarptautinių organizacijų akredituoti asmenys. Primename, kad asmenys, neatlikę registracijos, gali būti nubauti.

SET UP MEN

BROWN & SHARP
SCREW MACHINESWARNER & SWASEY
A. C. CHUCKERS

Set up men and experienced operators will be considered for these excellent growth positions, high pay, overtime, fringe benefits. Public transportation runs past our front door. Call or see Mr. D. MARCUS.

ENCORE MFG. CORP.

4310 Carnegie
Cleveland, Ohio 44103
(216) 431-1043

(2-8)

FORGE HELP
EXPERIENCED
HAMMERMEN

Day and night shift available. Interviewing Dec. 26-27-28
UPSON-WALTON CO.
12500 Elmwood Ave.
Cleveland, Ohio 44111

Equal Opportunity Employer M/F (98-2)

MACHINISTS
HORIZONTAL BORING MILL
TURRET LATHE
ENGINE LATHE
RADIAL DRILL

Experienced only. 1st or 2nd shift. Full or part time.
ATLAS CAR & MFG.
1140 Ivanhoe Rd.
Cleveland, Ohio
216-451-7033

(96-4)

PACKAGING
ENGINEER

Excellent opportunity available with international manufacturer of chemicals and metallurgical products. Duties will include the establishment and implementation of packaging procedures to meet specific marketing, production and shipping requirements. Manufacturing experience or engineering degree required. Qualified applicants should send detailed resume including salary requirements or apply in lobby at:

Foseco, Inc.

ATTN: Director of Personnel
20200 Sheldon Rd.
Brook Park, Ohio 44142

An Equal Opportunity Employer (1-2)

ALTERATION
FITTER

Must be able to fit and sew women's clothing. Full or part time. Apply ALLEN'S — personnel office, Chelton Ave. and Greene Street, Philadelphia, Pa. 19144. (96-1)

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖSINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandose suteikia rimtą ir simpatingą patarnavimą.

Superior Savings
AND LOAN ASSOCIATION

yra jūsų kaimynystėje ir teikia visus finansinius patarnavimus.
Automatinė, kompiuterizuota apskaičiavimų sistema.

★

Paskolos nekilojamam turtui įsigyti, naujoms statyboms, priestatams ir remontui.

★

Už reguliarius taupymo indėlius mokama 5¼%

Už terminuotus taupymo pažymėjimus mokama 6½% — 7½%

TAUPYMO INDĖLIAI IR PAŽYMĖJIMAI
APDRAUSTI IKI \$20,000.

Išduodam. kelionių čekiai, orderiai, priimami mokesčių įmokėjimai, elektros, dujų ir telefono sąskaitos, parduodami JAV bonai.

★

Pasirinkite jums arčiausiai esančios įstaigos patarnavimą!

798 East 185 Street, Cleveland, Ohio 44119
6712 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103
13515 Euclid Avenue, Cleveland, Ohio 44112
14406 Cedar Rd., University Hts., Ohio 44121

★

DARBO VALANDOS

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:30 iki 4:00 • Penktadienį 9:30 iki 6:00 • Šeštadienį 9:30 iki 2:30 • Pirmadienį uždaryta. • Pagrindinė įstaiga E. 185 St. atidaryta iki 2:30.

DRAFTSMAN

Must have 5 years drafting experience, ability to calculate dimensions, tolerances, fits and selection of machine and systems components. An understanding of machine shop practices & measurement principles knowledge of hydraulic pneumatic, and electrical systems.

APPLY AT EMPLOYMENT OFFICE

8 A.M. to 3 P.M. OR SEND RESUME TO: C. D. SEIDL

CHAMPION SPARK PLUG CO.

20000 Conner, East Side, Detroit, Mich. 48234

An Equal Opportunity Employer

(2-4)

FIRST CLASS MACHINISTS

Earn \$15,000 to 16,500

in NEXT 12 MONTHS

That is not the limit, but, it is a realistic figure for an experience job shop machinist that can do the work, likes challenging jobs, and would like to belong to the leading company of its kind in the South.

CONTACT INDUSTRIAL RELATIONS

WRIGHT INDUSTRIES INC.

707 Spence Lane Nashville, Tenn. 37210
(615) 259-2348

An Equal Opportunity Employer

(2-3)

PETIKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Visiems bendradarbiams dėkodami už talkinimą Dirvai straipsniais, korespondencijomis ir nuotraukomis, atsiprašome, jei paskutiniom savaitėm negalėjome Dirvoje sutalpinti visą gaunamą medžiagą dėl švenčių ir skelbimų gausumo. Esant popieriaus trūkumui ir negalėdami didinti laikraščio puslapių skaičiaus, buvome priversti jau surinktus straipsnius atidėti kitiems numeriams.

Ačiū visiems.

• Amerikos Lietuvių Taryba Dirvai paremti atsiuntė 25 dol. Ta proga ALT

pirm. dr. K. Bobelis savo laiške rašo: "Labai įvertindami spaudos darbą ir suprasdami sunkią ekonominę padėtį, siunčiame ALT auką jūsų darbus paremti. Mums buvo tikrai malonu su jumis bendradarbiauti".

Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• P. O. Dabkai, gyv. Toronte, gen. Povilui Plechavičiui mirus, reikšdami jo plačiai giminei užuojautą, vietoj gėlių prie karsto, lietuviškai spaudai paremti Dirvai atsiuntė auką 20 dol. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• A. A. Marijos Jansonienės, mirusios prieš metus, paminklo pašventinimas Osterville, Cape Cod katalikų kapinėse įvyks š. m. sausio 13 d., 2 v. p. p. Prieš tai 10 val. ryto bus gedulingos pamaldos Osterville, Centerville ir Bostone šv. Petro bažnyčiose. Velionės vyras dr. Edvardas Jansonas maloniai prašo visus dalyvauti pamaldose ir paminklo pašventinime.

• Algio Rukšėno knygos "Day of Shame", kurioje aprašoma Simo Kudirkos tragedija, pristatymas vsuomenei Bostone įvyks š. m. sausio 13 d., 3 v. p. p. Lietuvių Piliečių D-jos salėje. Knygos pristatymą rengia komitetas organizavęs Bostone protesto demonstracijas. Atvyks ir pats autorius Algis Rukšėnas. Visi lietuviai kviečiami dalyvauti.

• Beverly Shores Lietuvių Klubas atsiuntė Dirvai paremti auką 10 dol. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

• Smuikininkas Iz. Vasyliūnas sveikindamas su šventėmis, pridėjo auką 7 dol. Savo laiške rašo: "Nuoširdus dėkui Dirvai už ypatingai gerą pristatymą ma-

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

• KAI PAŽVELGIAME i lituanistinių mokyklų mokytojų kadrus, matom, kiek daug jaunų žmonių jau yra jų tarpe. O tie žmonės lituanistinį išsimokslinimą gavo ne Lietuvoje ar Vokietijos stovyklose, bet jau Amerikoje. Reiškia, kad LB, mo-

no koncertų New Yorke ir Bostone. Taip pat didelis dėkui už kėlimą Lietuvos proistorės, Č. Gedgaudo genijalių studijų, o dabar jas keliančios Jūratės Statkutės-De Rosales".

• K. Ramonas, gyv. Chicagoje, sveikindamas Dirvą su šventėmis, pridėjo auką 7 dol. Ačiū.

• ALT Lake apskrities skyrius (East Chicagoje) per savo sekretorių Petrą Indreiką Dirvai paremti atsiuntė auką 10 dol. Už auką ir linkėjimus nuoširdžiai dėkojame.

• Poetė Marija Aukštaitė, sveikindama Dirvą su šventėmis, atsiuntė laikraščiui paremti auką 15 dol. Už sveikinimus ir auką dėkojame.

• Miami Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas, sveikindamas Dirvą švenčių proga, laikraščiui paremti atsuntė auką 15 dol. Už auką ir sveikinimus nuoširdžiai dėkojame.

• Albertas Misiūnas, gyv. Detroite, atnaujindamas prenumeratą pridėjo auką 10 dol. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

Pedagoginio lituanistikos instituto absolventai išleistuvių vakare gruodžio 8 d. Jaunimo centre Chicagoje.

D. Vakarės nuotrauka

kytojų ir tėvų pastangos ūgdant jaunimą, atsidavusi lituanistikai, yra ryškios ir atnešusios vaisius. Todėl gruodžio 8 d. malonu buvodaulyti Pedagoginio Lituanistikos instituto Chicagoje išklmėse Jaunimo centre didžiojoje salėje, kurių metu institutas išleido naują absolventų laidą, būsimuosius lituanistinių mokyklų mokytojus. Dvieju metų instituto programą išėjo ir įsigijo pradinės lit. mokyklos mokytojo ceną: K. Brazdžionytė, L. Rimkus, N. Spurgytė ir D. Šaulys. Visą (trejų metų) instituto programą išėjo, parašė pasirinkto dalyko diplominius darbus ir įsigijo aukšt. lit. mokyklos mokytojo ceną: A. Aukštuolytė, V. Bilaišytė, K. Bukaveckaitė, D. Graudžinytė, L. Jauniūtė, D. Petersonaitė, D. Petreikytė, I. Seibutytė, I. Stravinskaitė ir M. Šerepkaitė. Absolventams diplomus įteikė PLI rektorius prof. dr. P. Jonikas, direktorius A. Dundulis ir sekr. S. Petersonienė. Sveikino Instituto Globos komiteto pirm. kun. G. Kijauskas, Lietuvių fondo v-bos pirm. dr. A. Razma (kavutės metu), instituto rėmėjas J. Vasiukevičius, Lietuvių Tautinio Akademinio sambūrio pirm. K. Kasakaitis, LB švietimo tarybos atstovas mokytojas S. Rudys ir neakivaizdinio kurso direktorius I. Serapinas, ilgesniam žodyje išskeldamas vienos studentės pavyzdį. Taip pat trumpa, bet drąta žodelį tarė LB Brighton Parko apyl. pirm. J. Šlajus ir jaunimo atstovai - D. Narutytė ir Aukštuolis, kalbėję trumpai ir įdomiai. Lektorius R. Kinka keliais vaizdžiais, akademiniai išmastytais sakiniiais pristatė naują prof. P. Skardžiaus veiklą "Lietuviški tarptautinių žodžių atitkmenys".

• MENINĖJE dalyje instituto absolventai scenoje atliko literatūrinę užsklandą "Vilniaus lyrikoje", paruošta lektorės S. Petersonienės. M. K. Čiurlionio skaidriufone, muzikiniais įtarpais lydin, praskambėjo įvairių poetų posmai, skirti Vilniaus garbei bei prisiminimui. Pedagoginis Lituanistikos instituto praaityje, mokytojas D. Veličkos direktoriavimo laikais, yra paruošęs rimtų aukšto lygio akademijų su neužmirštamomis meninėmis programomis. Beje, ši sykių užsklandos sukirpimas ir meninis įreminimas buvo nuobodūs bei paviršutiniški ir toli gražu nepasiekė to lygio, kurį dar vis prisimename iš a.a. Domo Veličkos laikų, nors ši kartą buvo parinkta ir gerų poezijos posmų ir juos perdavė neblogai lietuvių kalboje bei vaidyboje prasilaūžę jaunuoliai. Įtikinamiausias vaizdas buvo montažo pabaigoje, kai

absolventai įteikė Vilniaus verbą instituto direktoriui vilniečiui mokytojiui Aleksandrui Dunduliui.

• KAD INSTITUTAS finansiniai išsilaikytų, jam reikalingi rėmėjai. Iš jų ryškiausiai pasižymi Lietuvių Tautinis Akademinis sambūris, kasmet sudėdamas 1,000 dol. ir įteikdamas institutui. Paskutinioji 1,000 dol. auka sambūrio vardu buvo įteikta gruodžio 8 d. absolventų išleidimo akademijos metu. Iki tos dienos sambūris institutui jau buvo sudėjęs 5,570 dol. ir daugumą pinigų surinko didelis entuziastas inž. St. Vidmantas, kasmet stambesnes sumas aukojant J. Kasakaičiui, J. Andrašiūnui, dr. V. Dargiui, inž. K. Drungai, Kalvaičiui, Našliūnui, Orentui, Pimpei, Vidmantui, Žvyniui ir dar vienam kitam. Tuo tarpu absolventų išleistuvių vakaro mecenatu, šalia kitų buvo ir Lietuvių Tautinės s-gos Chicago's skyrius. Institutui patalpas nemokamai duoda lietuviai jėzuitai, o stipriausią finansinio išsilaikymo užnugarį sudaro tautinės srovės žmonės.

• PRIEŠKALĖDYJE buvo proga aplankyti iš Lietuvos kilusį kailininką Normaną Bursteiną, turintį prabangų salioną Chicagos vidurmiestyje. Pasisakė, kad šiemet buvo vieni iš geriausių metų biznyje. Kažkaip pabudo jaunoji lietuvių karta: pradėjo savo tėvams pirkti brangesnes ir vertingesnes dovanas, neaplenkdami iš Lietuvos kilusio ir lietuviškuose parengimuose nuolat dalyvaujančio bei jiems aukojančio prekybininko N. Bursteino. O Dirvos skelbimai, kurie taip gražiai bei estetiškai surenkami ir papuošiami, N. Burstein žodžiais, taip pat atnešą naudą, nes jo klientų tarpe yra nemažai Dirvos skaitytojų. Su pagarba N. Burstein minėjo jauną širdies specialistą dr. Nemicką, Lietuvos gen. konsulę J. Daužvardienę, neužmiršusią pasveikinti su Kalėdomis, kun. G. Kijauską, Kriauceliūnus, Gradinskus, inž. E. Bartkų ir jo šeimą, Džiugus, kun. A. Trakį ir eilę kitų. N. Bursteino pareiškimu, jo širdis yra bei laisvalaikis prabėga Jaunimo centre pas tėvus jezuitus ir Tautiniuose namuose, nes tai esą švęturiai, lietuviams ir jų draugams labiausiai reikalingi.

• RASYDAMAS apie raudonarmiečio kepurės epizodą, pasakotą rašyt. Al. Barono pagerbime Tautiniuose namuose, kiek prasilenkiau su tiesa: jis tai padarė ne ganant, bet dar kūdikiui rapojant tėvų pirkios krikstasuoletėje, kai 1919 m. miestelį užplūdo raudonarmiečiai.

Didžiam kovotojui už Lietuvos

Laisvę ir Nepriklausomybę

A + A

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, jo šeimai, giminėms ir artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Jadvyga ir Adolfas
Šimkevičiai
(Šimkai)

Garbingam žemaičių žemės ažuolui

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, visą PLECHAVIČIŲ giminę ir artimuosius nuoširdžiai užjaučia

Joana ir Steponas
Kęsgailos

Canada

A. A.

JONUI PLIOPLIUI

staiga mirus, žmonai BIRUTEI, sūnui REMIGIJUI, seseriai SALIOMĖJAI SAKALIENEI, bei jos šeimai, giliausią užuojautą reiškia

Dalia ir Jonas
Maurukai

Tauriam lietuviui

A. A.

GEN. POVILUI PLECHAVIČIUI

mirus, jo plačiai giminei ir artimiesiems reiškia gilią užuojautą

Toronto, Canada

P. O. Dabkai

DR. PETRUI BAUBLIUI,

skrendant lėktuvu iš Lietuvos, tragiškai žuvus, jo broliui kolegai agr. JURGIUI BAUBLIUI ir jo šeimai gilią užuojautą reiškia

AGRONOMAI DETROITE:

Bliūdžius Andrius
Bublys Vladas
Dalinis Petras
Čižauskas Vytautas
Juška Alfonsas
Gilydis Alfonsas
Kaunelis Ignas
Mikulionis Jonas
Mockaitis Juozas
Musteikis Antanas
Vaitiekūnas Povilas